

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

A. Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (RIA)

1. Důvod předložení a cíle

1.1. Název

Zákon, kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

1.2. Definice problému

Vláda svým usnesením č. 39 dne 16. ledna 2013 schválila koncepční materiál „*Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014*“. V tomto materiálu bylo mimo jiné uloženo ministru spravedlnosti, aby vládě do 31. prosince 2013 předložil na základě předchozí vládou schválené analýzy zefektivnění správy zajištěného majetku a zjednodušení jeho prodeje zpracované Ministerstvem vnitra návrh novely zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Cílem předmětné novely je zejména zefektivnit správu majetku zajištěného v trestním řízení, zjednodušit její náročnost a snížit náklady s ní spojené.

V návaznosti na předmětnou strategii by navržená právní úprava měla řešit následující problematické oblasti na poli správy zajištěného majetku:

- **Rozšíření možností prodeje zajištěného majetku** (tj. transformace zajištěného majetku na zajištěné peněžní prostředky) - stávající právní úprava není jednoznačně formulována a v praxi činí určité výkladové obtíže, což vede k minimální aplikaci zákonných ustanovení o prodeji zajištěného majetku (u věcí větší hodnoty jde o jednotky případů ročně).
- **Koncepce správy zajištěných nemovitostí** - stávající právní úprava ukládá orgánu činnému v trestním řízení nebo jím pověřenému správci povinnost vykonávat správu nemovitostí, nicméně neobsahuje žádné ustanovení o právech správce potřebných pro řádný výkon takové faktické správy, zejména oprávnění ke vstupu do příslušné nemovitosti nebo k zásahům do užívání, nájemních či jiných práv souvisejících se zajištěnou nemovitostí; tento stav vede k výkladovým nejasnostem ohledně rozsahu a způsobu výkonu správy nemovitostí.

Stejně tak vládní materiál „*Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2011-2014*“ schválený usnesením vlády č. 598 ze dne 10. srpna 2011 obsahuje tematicky obdobný úkol a ukládá ministrovi spravedlnosti, aby ve spolupráci s ministrem vnitra do 31. prosince 2013 předložil novelizaci legislativní úpravy správy

zajištěného majetku, snížil její administrativní náročnost, změnil financování správy a posílil možnosti prodeje takového majetku za účelem úspor.

V citované protikorupční strategii vlády je dále obsažen úkol, který ukládá ministru spravedlnosti do 31. 12. 2013 předložit vládě novelu trestního zákoníku zavádějící obligatorní propadnutí zajištěného výnosu. Úkol zajistit v právní úpravě obligatorní propadání výnosu z trestné činnosti byl pro Českou republiku formulován rovněž jako jedno z doporučení v Závěrečné hodnotící zprávě 5. kola evaluací EU zaměřeného na řešení finanční kriminality a na finanční šetření. Obligatorní propadnutí výnosů z trestné činnosti pachateli je v zahraničních právních úpravách obvyklé a odpovídá potřebě důsledně odčerpat pachateli zisky z trestné činnosti.

Předmětný návrh zákona se tak soustředí na výše uvedené oblasti správy a příslušná zákonná ustanovení novelizuje tak, aby umožnil zefektivnění správy zajištěného majetku a snížení její finanční náročnosti, přičemž tato ustanovení zpřesňuje a doplňuje tak, aby byly odstraněny výkladové nejasnosti, které vznikají při jejich aplikaci. Zároveň jsou novelizovány některé další související zákony za účelem provázání příslušné právní úpravy, zlepšení postavení obětí trestné činnosti při zajišťování jejich majetkoprávních nároků v trestním řízení a rozšíření možnosti efektivně zajistit a odčerpat majetek pachateli trestné činnosti, jakož i jiným osobám podílejícím se na trestné činnosti.

1.3. Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Na základě praktických poznatků aplikační praxe, zejména policejních orgánů, státních zástupců a pracovníků Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, byla identifikována problematická místa stávající právní úpravy, jež ztěžují efektivní výkon zajištění majetku v trestním řízení a jeho správy. Jako hlavní nedostatky stávající právní úpravy bránící efektivnímu zajištění majetku v trestním řízení, jeho správě a následnému odčerpání byly označeny zejména následující:

- 1) Právní úprava prodeje zajištěného majetku
- 2) Absence oprávnění správce zajištěného majetku a nejasná koncepce správy jednotlivých typů majetku
- 3) Úzce definované podmínky zajištění nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení
- 4) Absence možnosti zajistit pouze část majetku pro účely výkonu trestu propadnutí majetku
- 5) Absence možnosti zajistit majetek pro účely výkonu peněžitého trestu
- 6) Fakultativní odčerpávání výnosů z trestné činnosti

K uvedenému problému byla vytvořena pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Policie ČR, státních zastupitelství a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, v jejímž rámci byla prodiskutována možná řešení a při zvážení všech přínosů a záporů bylo zvoleno nejvhodnější z nich.

Ad 1) Právní úprava prodeje zajištěného majetku

Podle stávající právní úpravy je možné zajištěný majetek prodat se souhlasem obviněného nebo jiné osoby, jejíž majetek byl v trestním řízení zajištěn (tzv. zúčastněné osoby), přičemž tato osoba musí stanovit nejnižší cenu, za kterou může být zajištěný majetek prodán. Této možnosti není příliš využíváno, neboť obviněný či zúčastněná osoba s prodejem souhlasí poměrně zřídka, a pokud souhlasí, mnohdy mají nerealistická očekávání ohledně výše prodejní ceny, kterou stanoví nepřiměřeně vysokou, takže k prodeji nedojde. Tuto možnost rovněž nelze využít v řízení proti uprchlému.

Podstatnější je proto úprava prodeje zajištěného majetku bez souhlasu obviněného nebo zúčastněné osoby, kdy je možné zajištěný majetek prodat v případě, že

- hrozí nebezpečí zkázy majetku nebo jiné těžko odvratitelné škody (např. jde o rychle se kazící potraviny či jiné komodity),
- obviněný či zúčastněná osoba uprchli nebo se skrývají,
- majetek ztrácí přes řádný výkon správy výrazným způsobem svoji cenu.

První důvod se týká jen specifického typu věcí a dosud podle získaných informací nebyl využit.

Pokud jde o druhý důvod, v praxi je sporné, zda je takovýto důvod sám o sobě dostačující k tomu, aby došlo k prodeji majetku, přičemž převažují spíše názory, že musí být splněny ještě další podmínky, aby bylo důvodné přistoupit k prodeji, tj. zejména musí být splněna podmínka, že nedosažitelnost dotčené osoby, jejíž majetek byl zajištěn, brání řádnému výkonu správy takového majetku.

Jako potenciálně nejvíce využitelný se jeví být důvod poslední, nicméně rozšíření jeho aplikace brání kromě obvyklých nelegislativních důvodů, jimiž je určitá neochota či obava orgánů činných v trestním řízení prodávat zajištěný majetek a zasahovat tak do práv obviněného či zúčastněné osoby, zejména nejasnosti týkající se výkladu pojmu „výrazná ztráta ceny“. Tento pojem dosud nebyl uspokojivě a jednoznačně vymezen a názory na jeho vymezení co do jeho obsahu a délky období, ve kterém by mělo k takovému poklesu ceny dojít, se liší (v praxi se vyskytly názory, že musí jít o více než padesátiprocentní pokles ceny majetku a že k němu musí skutečně dojít)¹.

Vzhledem k uvedenému byl v minulých letech realizován poměrně malý počet prodejů movitých věcí – v letech 2011 až 2012 bylo prodáno pouze 11 motorových vozidel (hrubým odhadem lze vyčíslit, že za tuto dobu Policie České republiky zajistila 3 tisíce vozidel) a 82 mobilních telefonů - viz následující tabulka (zdroj ÚZSVM):

¹ Podrobněji se vymezením tohoto pojmu zabývá monografie Novotná, R., Horáček, P., Plicnerová, K. Správa zajištěných věcí a jiných majetkových hodnot podle zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, str. 87 a násl.. Praha: Scientia, spol.s.r.o., 2009, ISBN 978-80-86960-53-1.

Prodej zajištěného majetku v letech 2011 - 2012

Pracoviště	Název	Nabídková cena	Prodejní cena	Datum prodeje
ÚP hl. m. Praha				
	Motorové vozidlo AMG Hummer 5GRGN23U	143 500,00	373 500,00	2.12.2011
	Motorové vozidlo Lincoln Navigator 5.5 5LMPU28L	108 400,00	110 000,00	8.12.2011
	Motorové vozidlo Mercedes Benz E320 CDI	133 000,00	135 300,00	5.12.2011
Celkem	3 motorová vozidla		618 800,00	
ÚP Ostrava				
OOP Frýdek-Místek	Motorové vozidlo Audi Q7	280 000,00	306 500,00	18.9.2012
	Motorové vozidlo Audi A6	92 000,00	92 000,00	1.6.2012
	Motorové vozidlo BMW 318	38 000,00	39 132,00	25.5.2012
	Motorové vozidlo Land Rover Freelander	45 000,00	55 000,00	7.9.2012
Celkem	4 motorová vozidla		492 632,00	
ÚP Ústí n. Labem				
OOP Litoměřice	Motorové vozidlo Toyota RAV 4	63 510,00	64 000,00	28.11.2011
	Motorové vozidlo Peugeot 206	19 620,00	21 021,00	23.10.2012
	Motorové vozidlo Volvo	60 980,00	61 234,00	10.10.2010
	Motocykl Honda SC 59 CBR	76 000,00	117 600,00	10.10.2012
OOP Chomutov	75 ks mobilních telefonů zn. Gulyás	105 400,00	126 000,00	20.6.2011
	6 ks mobilních telefonů Gulyás	15 600,00	16 000,00	17.6.2011
Celkem	4 motorová vozidla		263 855,00	
	81 mobilních telefonů		142 000,00	
ÚP Hradec Králové				
Celkem	0			
V roce 2013 bude dokončen prodej 1 motorového vozidla, který byl zahájen na konci r. 2012				
ÚP Brno				
Celkem	0			
V roce 2013 bude ÚP Brno - OOP Uherský Brod pokračovat v prodeji nemovitosti - areál jatek (v r. 2012 neúspěšná 4 kola VŘ)				
ÚP Střední Čechy				
Celkem	0			
ÚP Plzeň				
Celkem	0			
ÚP Č. Budějovice				
Celkem	0			
Celkem za ÚZSVM bylo uskutečněno 11 prodejů zajištěných motorových vozidel a 81 mobilních telefonů				

Stávající podmínky prodeje také nijak nezohledňují skutečnost, že správa určitého typu majetku s sebou může přinášet náklady, které i několikanásobně převýší hodnotu takového majetku, nebo vyžaduje natolik specifické podmínky nakládání či odbornou způsobilost, že je lze zajistit jen za cenu nepřiměřených obtíží. Osoba, již byl majetek zajištěn, přitom není nijak motivována k udělení souhlasu s prodejem, neboť ví, že o majetek pravděpodobně přijde a nemá tak zájem o jeho další osud.

Stávající právní úprava také není zcela jednoznačná, pokud jde o otázku, zda proti rozhodnutí o prodeji je nebo není přípustná stížnost, a kdo a jakým způsobem má prodej realizovat.

Samotné ustanovení § 12 zákona č. 279/2003 Sb. upravující prodej opravný prostředek nepřipouští, nicméně § 1 odst. 7 tohoto zákona připouští subsidiární aplikaci trestního řádu, který v § 141 odst. 2 připouští stížnost proti každému rozhodnutí policejního orgánu, zatímco proti usnesení soudu a státního zástupce je stížnost přípustná jen, pokud to zákon výslovně stanoví. Z toho by bylo možné dovodit, že proti rozhodnutí policejního orgánu o prodeji je opravný prostředek přípustný, zatímco proti rozhodnutí státního zástupce a soudu přípustný není. Na druhou stranu ustanovení § 1 odst. 7 zákona č. 279/2003 Sb. umožňuje subsidiární aplikaci trestního řádu jen v oblasti „výkonu rozhodnutí o zajištění“ a nikoli též v oblasti „správy zajištěného majetku“, z čehož by bylo možné dovodit, že opravný prostředek není přípustný v žádném případě. Taková omezená aplikace § 1 odst. 7 zákona č. 279/2003 Sb. by však vedla k úplné absenci procesních pravidel v oblasti správy zajištěného majetku.

Pokud jde o to, kdo a jakým způsobem má realizovat prodej majetku, o kterém bylo rozhodnuto příslušným orgánem činným v trestním řízení, je jednak sporné, zda prodej zajištěného majetku lze považovat za úkon správy a prodej může realizovat i pověřený či smluvní správce, či nikoli, a jednak není výslovně řešeno, podle jakých právních předpisů má být při prodeji postupováno. V praxi se dovozuje, že prodej je úkonem správy a může jej realizovat buď příslušný orgán činný v trestním řízení, nebo i jiný správce, přičemž postupují analogicky podle právních předpisů, jež prodej upravují a kterými se při své obvyklé činnosti řídí. Podle povahy správce se tak při prodeji postupuje buď podle občanského soudního řádu, podle zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích nebo podle exekučního řádu.

Ad 2) Absence oprávnění správce zajištěného majetku a nejasná koncepce správy jednotlivých typů majetku

Stávající právní úprava obsažená v trestním řádu a zákonu č. 279/2003 Sb. není zcela jednoznačná v tom smyslu, zda zajištěný majetek musí být spravován, a zejména v tom, jaký je rozsah správy. Trestní řád totiž v příslušných ustanoveních upravujících zajištění majetku pouze stanoví, že postup při správě se řídí zákonem o výkonu zajištění majetku. Z toho je někdy dovozováno, že je pouze na vůli orgánu činného v trestním řízení, který o zajištění rozhodl, zda bude zajištěný majetek spravovat či nikoli, a jen v případě, že se rozhodne, že jej bude spravovat, pak bude postupovat podle zákona č. 279/2003 Sb. Na druhé straně lze tuto úpravu vykládat tak, že orgán činný v trestním řízení je povinen zajištěný majetek spravovat vždy, neboť zákon č. 279/2003 Sb. stanoví, že „*vykonává správu po dobu zajištění*“, nikoli že „*správu může vykonávat*“.

Pokud jde o rozsah správy, ve stávající právní úpravě jsou vymezeny převážně povinnosti správce zajištěného majetku, a to obecně bez rozlišení podle typu spravovaného majetku, přičemž správce nemá možnost úvahy, ale tyto povinnosti má ve všech případech správy. Základní výčet povinností je uveden v § 10 odst. 1 zákona č. 279/2003 Sb., podle kterého je správce povinen zajištěný majetek:

- řádně ochraňovat a pečovat o jeho zachování,
- účelně a hospodárně využívat tak, aby nedocházelo k jeho poškozování nebo nedůvodnému snižování jeho rozsahu, hodnoty nebo výnosů z něho,
- chránit před poškozením, zničením, ztrátou, odcizením nebo zneužitím,
- vést v operativní evidenci způsobem a za podmínek upravených zvláštním právním předpisem až do doby konečného naložení s majetkem a v případě exekutora vést v exekučním rejstříku,
- chránit před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat nárok na náhradu škody a na vydání předmětu bezdůvodného obohacení,
- chránit tím, že průběžně sleduje, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zejména včasným uplatněním a vymáháním práv, která jinak přísluší vlastníku, věřiteli nebo majiteli cenných papírů, zamezovat promlčení nebo zániku těchto práv.

Podle § 10 odst. 2 zákona č. 279/2003 Sb. je správce oprávněn činit v souvislosti se zajištěným majetkem ve správním nebo jiném řízení všechny úkony, které jinak může činit jeho vlastník.

Podle § 10 odst. 3 zákona č. 279/2003 Sb. správce není oprávněn uzavřít jako pronajímatel smlouvu o poskytnutí věci za úplatu do užívání spojenou se smlouvou o následném převodu vlastnictví této věci, uzavřít smlouvu o prodeji podniku nebo jeho organizační složky, zřídit k zajištěnému majetku zástavní právo nebo zatížit nemovitost věcným břemenem.

Další dílčí povinnosti a oprávnění správců zajištěného majetku vyplývají rovněž z ostatních ustanovení zákona č. 279/2003 Sb. upravujících správu zajištěného majetku (§ 9 až 12), přehled těch hlavních povinností, resp. oprávnění správce je však uveden v § 10 zákona č. 279/2003 Sb.

Nelze přehlédnout, že některé z uvedených povinností jsou koncipovány tak, že jsou „šité na míru“ zejména správě movitých věcí, které má správce fyzicky v dispozici, nicméně pro některé jiné typy majetkových hodnot již tak příhodné nejsou. Pochybnosti vzbuzuje zejména povinnost účelně a hospodárně majetek využívat tak, aby nedocházelo k jeho poškozování nebo nedůvodnému snižování jeho rozsahu, hodnoty nebo výnosů z něho, neboť tato povinnost v sobě implikuje, že na správce přejde správa zajištěného majetku v plném rozsahu, tj. se všemi právy a povinnostmi, a on pak bude moci např. pronajímat zajištěné nemovitosti, využívat zajištěná vozidla k jízdě, obchodovat s cennými papíry apod., což však neodpovídá koncepci zajištění majetku v trestním řízení, podle níž práva k zajištěnému majetku nepřecházejí v plném rozsahu na správce (stejně jako povinnosti), ale zůstávají tomu, jehož majetek byl zajištěn, přičemž jsou pouze omezena v nezbytném rozsahu tak, aby bylo zabráněno zmaření

účelu zajištění, zejména pokud jde o oprávnění majetek převést na někoho jiného nebo jej zatížit.

Kromě toho těmto povinnostem neodpovídá rozsah oprávnění správce, jež k výkonu takových povinností potřebuje, což je markantní zejména v případě zajištěných nemovitostí a podílů na obchodních společnostech či členských práv v družstvech. V případě správy nemovitostí se střetávají dva právní názory, kdy podle prvního z nich je třeba potřebná oprávnění správce, zejména právo vstupovat do zajištěné nemovitosti, dovodit z povinností, jež jsou správcem uloženy, a které nemůže vykonávat bez potřebných oprávnění. Podle tohoto názoru je tak správce nemovitosti povinen vykonávat její faktickou správu, zjednat si do ní vstup a provést tam úkony potřebné k uchování její hodnoty (zabezpečení, nutné opravy atd.). Podle druhého v praxi převládajícího názoru postačí administrativní zajištění nemovitosti (omezení převodů vlastnického práva a zřízení věcných břemen formou poznámky v katastru nemovitostí) a případné činnosti potřebných právních úkonů v soudním řízení za účelem ochrany zajištěné nemovitosti (zejména žaloby na neplatnost právních jednání) a faktickou správu nelze vykonávat s ohledem na absentující oprávnění správce a s ohledem na skutečnost, že vlastník nemovitosti nebyl zbaven všech svých práv a povinností k této nemovitosti (pouze mu byla některá jeho práva omezena). Uvedený názor se opírá o čl. 2 Ústavy ČR, podle něhož lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon, čl. 12 Listiny základních práv a svobod upravující ochranu obydlí, o zásadu zdrženlivosti a přiměřenosti upravenou trestním řádem a o celkovou koncepci zajištění majetku v trestním řízení. Nutno ovšem uvést, že nekompromisní znění § 10 zákona č. 279/2003 Sb. uplatnění tohoto názoru ztěžuje a je třeba se opírat o celkový smysl a účel příslušných institutů. Určitý rozpor koncepce správy, kdy správce je na jedné straně povinen řádně pečovat o zajištěnou nemovitost, ale na straně druhé k tomu nemá potřebná oprávnění, nepřispívá k právní jistotě a v praxi vede k uplatnění různých způsobů správy od pouhého administrativního zajištění, přes namátkovou kontrolu nemovitosti zvenčí až po provádění úkonů uvnitř nemovitosti. Takový stav jistě není uspokojivý.

Další aplikační problémy vyvstávají v případě správy zajištěného podílu na obchodních společnostech a členských práv v družstvech, kdy faktickému výkonu správy brání obdobné překážky jako v případě nemovitostí, tj. neexistence oprávnění správce vyžadovat účetnictví příslušné obchodní společnosti či družstva, oprávnění vstupovat do sídla společnosti či družstva apod. Na rozdíl od nemovitostí dává trestní řád v případě jiných majetkových hodnot prostor pro příslušný orgán činný v trestním řízení, aby v usnesení o zajištění mohl omezit i další práva majitelů jiných majetkových hodnot, je-li to potřebné pro účely zajištění, tj. je zde určitá možnost přenést na správce více práv, potažmo povinností, než u nemovitostí. Nelze však odhlédnout od skutečnosti, že faktický výkon správy (tj. nejen výkon majetkových práv, ale i práv osobnostních, např. hlasovacího práva) i v tomto případě naráží na nedostatek výslovných oprávnění správce a na neprovázanost úpravy s civilně-právní úpravou.

Úprava obsažená v § 10 zákona č. 279/2003 Sb. rovněž není vhodná pro zajištěné peněžní prostředky na účtu, byť je poměrně zřejmé, že spravovat peněžní prostředky

v bezhotovostní podobě není potřebné a postačí jejich „zmrazení“ na účtu zabraňující jejich zcizení.

Ad 3) Úzce definované podmínky zajištění nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení

Podle stávající právní úpravy (§ 47 trestního řádu) lze majetkové nároky poškozeného v trestním řízení zajistit až ve fázi po zahájení trestního stíhání (tj. na majetku osoby, které již bylo sděleno obvinění z trestného činu) a pouze v případě, že je dána důvodná obava, že uspokojení takových nároků bude mařeno nebo ztěžováno.

Oproti tomu výnosy a nástroje z trestné činnosti, jakož i náhradní hodnotu za ně, lze pro účely trestního řízení zajistit již ve fázi před zahájením trestního stíhání (viz § 79a až 79f trestního řádu), a to přitom nejen osobě, proti níž se vede trestní řízení, ale i osobě třetí, tzv. zúčastněné osobě.

Přitom je zřejmé, že právě na začátku trestního řízení je největší šance dohledat a zajistit majetek osoby, proti níž se vede trestní řízení, neboť mnohdy tato osoba ještě nestihne zmařit zajištění, a s postupem času tato šance rapidně klesá. Stejně tak není vždy snadné prokázat onu „důvodnou obavu“, byť je zřejmé, že poškozenému majetkový nárok vznikl. Poškozený je tak, pokud jde o jeho majetkové nároky, do určité míry znevýhodněn, i když by zajištění uspokojení nároků poškozeného a jeho satisfakce měly být jedním z významných cílů trestního řízení.

Ad 4) Absence možnosti zajistit pouze část majetku pro účely výkonu trestu propadnutí majetku

Byť § 66 trestního zákoníku umožňuje vedle trestu propadnutí celého majetku uložit i propadnutí jen jeho vymezené části, právní úprava zajištění majetku pro účely výkonu tohoto trestu tomu neodpovídá, neboť § 347 a násl. trestního řádu umožňuje zajistit pouze celý majetek obviněného a nikoli jen jeho určitou část. Mnohdy je tak zbytečně po dlouhou dobu zajištěn celý majetek obviněného, byť by stačilo zajištění jen určité části majetku, kromě toho do zajištění spadají i věci bezcenné či malé hodnoty nebo věci, jejichž správa je nákladná a obtížná, a zbytečně tak dochází k nárůstu nákladů státu, neboť orgány činné v trestním řízení jsou podle stávající právní úpravy v podstatě povinny zajistit všechen majetek obviněného, o kterém se dozvědí. Taková právní úprava pak vede v některých případech k zbytečnému nadměrnému omezení práv obviněného a naopak v některých případech k zbytečným vysokým nákladům státu na správu zajištěného majetku (a to i např. na likvidaci bezcenných věcí).

Ad 5) Absence možnosti zajistit majetek pro účely výkonu peněžitého trestu

Stávající právní úprava neumožňuje zajistit majetek obviněného pro účely zajištění výkonu peněžitého trestu, i když je zřejmé, že v konečné fázi trestního řízení, kdy je peněžitý trest vymáhán, je poměrně malá šance, že dojde k jeho úspěšnému vymození, neboť obviněný měl dostatek času na to, aby svůj majetek převedl na jiné osoby nebo jej schoval, spotřeboval či jinak zmařil úspěšné vymození tohoto trestu.

Ad 6) Fakultativní propadnutí výnosů z trestné činnosti

Podle stávající právní úpravy je do určité míry ponecháno na zvážení soudu, zda uloží pachateli, který trestnou činností získal majetkový prospěch, trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty postihující takový neoprávněný majetkový prospěch. Přitom je zřejmé, že svou povahou jde spíše o opatření než o trest, neboť pachatel není postihován

na jeho majetku, ale pouze je mu odňato to, co neoprávněně získal trestnou činností. Proto v řadě států není odčerpání výnosů z trestné činnosti koncipováno jako trest a jde o obligatorně ukládané opatření.

Jak se uvádí v protikorupční strategii, fakultativní ukládání trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty pachateli, pokud jde o jím nabyté výnosy, není optimální, neboť soudy v některých případech prokazatelně identifikované výnosy z trestné činnosti buď opominou svým rozhodnutím odčerpát, nebo uložení takového trestu výslovně odmítnou s argumentací, že pokud výnos propadne státu, nezbude již odsouzenému nic, čím by v případném navazujícím občanskoprávním řízení mohl odškodnit oběť. Z výnosu z trestné činnosti však oběť podle stávající právní úpravy odškodnit nelze, neboť pachateli k výnosu nevzniká vlastnické právo a nejde tedy o jeho majetek. Pokud pachatel trestným činem získá majetek, který náleží někomu jinému, tento majetek nepropadá státu, ale již v přípravném řízení se vrací poškozenému vlastníkově. Pokud se však týká náhrady škody způsobené poškozenému trestným činem, lze ji uhradit pouze z legálního majetku pachatele, nikoli z majetku, jehož vlastníkem není, neboť v takovém případě by náhrada škody pro pachatele nepředstavovala žádnou újmu (platil by z cizího). Z toho důvodu nelze popsanou argumentaci soudů bez dalšího přijmout. Naopak, aby se zamezilo promarnění práce policie a státního zástupce, kteří se zasadili o vyhledání a zajištění výnosu, je žádoucí do právní úpravy promítnout kategorický přístup, podle kterého každý identifikovaný výnos z trestné činnosti je pachatelem držen protiprávně a jako takový musí být odčerpán.

1.4. Identifikace dotčených subjektů

orgány činné v trestním řízení,

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových,
exekutoři,

organizační složky státu a státní organizace příslušné hospodařit s určitým majetkem,

osoby podnikající v určité oblasti nebo dostatečně odborně způsobilé k výkonu správy daného majetku smluvně pověřené správou majetku,

osoby, jimž byl zajištěn majetek v trestním řízení,
poškození

1.5. Popis cílového stavu

Jak již bylo uvedeno výše, hlavním cílem předmětného návrhu zákona je

- jednoznačně koncipovat správu zajištěného majetku, zefektivnit ji a snížit její finanční náročnost,
- zlepšit postavení obětí trestné činnosti při zajišťování jejich majetkoprávních nároků v trestním řízení
- rozšířit možnosti efektivního zajištění a odčerpání majetku osobě, proti níž se vede trestní řízení

Na základě vyhodnocení zkušeností praxe a závěrů pracovní skupiny zřízené k tomuto účelu a podle požadavků obsažených ve výše citovaných vládních materiálech

se za účelem dosažení vytyčených cílů navrhuji zejména změny v následujících oblastech:

- Prodej zajištěného majetku

Podmínky prodeje zajištěného majetku bez souhlasu osoby, jejíž majetek je zajištěn v trestním řízení, budou rozšířeny tak, aby umožnily prodej majetku, u něhož je obvyklé, že ztrácí rychle na tržní hodnotě (příčemž v zákoně bude výslovně příkladmo uvedeno, že jde zejména o motorová vozidla, elektrospotřebiče a elektroniku), jakož i majetku, jehož správa je spojena s nepřiměřenými obtížemi či náklady. Oproti tomu nebude nově možné majetek prodat pouze z důvodu, že tato osoba uprchla nebo se skrývá. Dále bude jednoznačně řešena otázka přípustnosti opravného prostředku proti rozhodnutí o prodeji zajištěného majetku a bude výslovně upraven způsob prodeje.

- Správa nemovitostí zajištěných v trestním řízení

Po vyhodnocení všech kladů a záporů faktické správy nemovitostí přijala pracovní skupina závěr, že výkon faktické správy je značně nákladný a náročný, přičemž nepřiměřeně zatíží jak správce, tak i orgán činný v trestním řízení povoláný primárně k plnění jiných úkonů. Náklady na takovou správu v plném rozsahu (včetně oprav nemovitostí a placení poplatků s ní spojených) jsou mnohdy vysoké (jsou známy i případy, kdy si náklady jen na zabezpečení objektu a udržování provozu nemovitosti vyžádaly desítky tisíc Kč měsíčně) a mnohdy mohou převýšit i její hodnotu. Účelu zajištění lze přitom v případě nemovitostí poměrně efektivně dosáhnout pouhým administrativním zajištěním a případným vykonáním potřebných právních úkonů v soudním či jiném řízení. Vzhledem k tomu se navrhuje nemovitosti fakticky nespravovat.

- Koncepce správy zajištěného majetku a práva a povinnosti správce

Navrhuje se jednoznačně vymezit práva a povinnosti správce zajištěného majetku s tím, že tato práva a povinnosti budou vykonávána v rozsahu potřebném pro zajištění řádného výkonu správy podle povahy zajištěného majetku.

- Podmínky zajištění nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení

Navrhuje se rozšířit podmínky zajištění nároku poškozeného tak, aby bylo možné zajistit majetkoprávní nároky poškozeného i ve fázi před zahájením trestního stíhání na majetku osoby, proti níž se vede trestní řízení. K zajištění již nadále nebude vyžadováno prokázání důvodné obavy, že uspokojení tohoto nároku bude mařeno nebo ztěžováno. Taková úprava přispěje k zlepšení postavení poškozeného v trestním řízení.

- Zajištění majetku obviněného pro účely výkonu trestu propadnutí majetku

Cílem navržené změny je umožnit, aby mohla být obviněnému zajištěna pouze určitá část jeho majetku pro účely výkonu trestu propadnutí majetku, nikoli pouze celý majetek jako je tomu podle stávající právní úpravy. Tím budou jednak šetřena práva obviněného a jednak dojde k určité úspoře nákladů spojených se správou určitého typu majetku (jakož i nákladů na likvidaci propadlých bezcenných věcí).

- Zajištění majetku obviněného pro účely výkonu peněžitého trestu

Možnost zajistit majetek obviněného již v průběhu trestního řízení pro účely výkonu peněžitého trestu by měla zlepšit vymahatelnost tohoto trestu a zefektivnit jeho výkon.

- Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty

Ve vztahu k výnosům z trestné činnosti nabytým pachatelem se navrhuje tento trest koncipovat jako obligatorní, což by mělo vést k důslednému odčerpání výnosů z trestné činnosti ve všech případech, kdy jsou takové výnosy zjištěny a zajištěny a nejsou vráceny jejich vlastníkově.

1.6. Zhodnocení rizika

V případě nečinnosti bude zachován současný stav, tj. v praxi budou přetrvávat výkladové nejasnosti ohledně správy zajištěného majetku, stát bude vynakládat zbytečné náklady na správu zajištěného majetku a orgány aplikační praxe budou vystaveny riziku, že se v důsledku nesprávného postupu způsobeného nejasností a neprovázaností stávající právní úpravy vystaví odpovědnosti za škodu podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. Stejně tak bude omezena možnost efektivně zajistit a odčerpat majetek obviněného ve prospěch poškozeného či státu a ztížit mu tak do budoucna páchaní trestné činnosti důsledným naplněním zásady, že „páchat trestnou činnost se nevyplácí“.

2. Návrh variant řešení a vyhodnocení jejich nákladů a přínosů

- **Prodej zajištěného majetku**

Varianty:

Varianta 0

Ponechání současného stavu.

Varianta 1

Rozšíření podmínek prodeje zajištěného majetku a zpřesnění právní úpravy jeho prodeje.

Varianta 2

Upřednostnění prodeje před správou ve všech případech s tím, že spravovat se budou pouze neprodejné věci a věci, jejichž povaha prodej neumožňuje.

Vyhodnocení:

Varianta 0

I nadále budou přetrvávat výkladové nejasnosti ohledně způsobu prodeje a otázky přípustnosti opravného prostředku proti rozhodnutí o prodeji. Vzhledem k poměrně úzce vymezeným podmínkám budou prodeje i nadále uskutečňovány jen ve velmi malém počtu případů a budou přetrvávat zbytečně vysoké náklady na správu zajištěného majetku, zejména na údržbu zajištěných motorových vozidel.

Varianta 1

Dojde k odstranění negativ spojených se stávající právní úpravou, jak byla popsána v bodu 1. 3. Nová právní úprava by měla v praxi vést k zvýšení počtu prodejů zejména motorových vozidel, elektroniky a elektrospotřebičů, což je nejobvyklejší druh věcí ztrácejících rychle na tržní hodnotě. Transformací zajištěného majetku na peněžitě

prostředky formou prodeje dojde k výraznému snížení nákladů na správu, neboť odpadnou náklady spojené se skladováním a údržbou zajištěného majetku. Orgány činné v trestním řízení, jakož i další správci, budou oproštěny od administrativních úkonů, jež si správa vyžaduje.

Varianta 2

Předmětná varianta by znamenala neúměrný zásah do práv osoby, jejíž majetek byl zajištěn, neboť by došlo i k prodeji majetku, jehož povaha nevyžaduje prodej za účelem uchování jeho hodnoty, přičemž by se mohlo jednat o specifický majetek, který má pro danou osobu nejen tržní hodnotu, ale i hodnotu citovou (tzv. cena obliby-*pretium affectionis*). Tato varianta by tak byla v rozporu se zásadou přiměřenosti a vedla by k zbytečným zásahům do ústavně chráněného vlastnického práva, proto ji nelze doporučit.

Závěr:

Doporučuje se přijmout variantu 1.

- **Správa nemovitostí zajištěných v trestním řízení**

Varianty:

Varianta 0

Ponechání současného stavu.

Varianta 1

Omezení správy nemovitostí na výkon právních úkonů potřebných k ochraně nemovitosti

Varianta 2

Plná správa nemovitostí

Vyhodnocení:

Varianta 0

I nadále budou přetrvávat výkladové nejasnosti ohledně rozsahu správy nemovitostí, přičemž správci budou narážet na nejasnou koncepci správy a na nedostatek oprávnění potřebných k faktické správě nemovitostí. Při pouhém administrativním zajištění nemovitostí v katastru nemovitostí budou orgány činné v trestním řízení čelit riziku, že se vlastník nemovitosti bude domáhat aktivní správy podle zákona č. 279/2003 Sb. a bude orgány činné v trestním řízení žalovat za nesprávný postup, v jehož důsledku došlo ke škodám na nemovitosti.

Varianta 1

Dojde k odstranění všech negativ spojených se stávající právní úpravou, jak byla popsána v bodu 1. 3. Tím, že nová právní úprava stanoví, že nemovitosti zajištěné v trestním řízení se fakticky nespravují, bude najisto postaveno, že u nich postačí jejich administrativní zajištění v katastru nemovitostí a případné provedení potřebných právních úkonů v soudním či jiném řízení (zejména žaloba na neplatnost právního jednání učiněného v rozporu se zákazem obsaženým v usnesení o zajištění nemovitosti).

Přitom dojde k významné úspoře nákladů, jež by jinak musely být vynaloženy na faktickou správu nemovitostí (poplatky spojené s nemovitostí, např. poplatky za odvoz odpadu, platby daně z nemovitosti, platby oprav a údržby, platby na zabezpečení a provoz nemovitosti). U této varianty je postaveno najisto, že vlastníkovu nemovitosti jsou omezena pouze určitá práva spojená s nemovitostí (právo převést ji na někoho jiného nebo ji zatížit či činit úkony směřující k jejímu znehodnocení), ale užívací právo a jiná práva a povinnosti spojené s takovou nemovitostí mu zůstávají zachovány.

Varianta 2

Daná varianta by znamenala určitý odklon od dosavadní koncepce zajištění, s níž je spojeno jen omezení určitých práv osoby, jejíž majetek je zajištěn, a nikoli úplné odnětí těchto práv. Tato varianta by znamenala přechod všech práv a povinností spojených se zajištěnou nemovitostí na správce, který by nadále odpovídal za provedení všech právních i faktických úkonů spojených s nemovitostí, jež jsou nezbytné k zajištění řádné správy nemovitosti a k uchování její hodnoty. Tato varianta je v některých případech spojena se značnými náklady, které mohou převýšit hodnotu zajištěné nemovitosti, znamená vstup do existujících nájemních vztahů a nepřiměřené narušení práv vlastníka nemovitosti, zejména práva na nedotknutelnost obydlí, neboť vlastník či jiné osoby mu blízké mohou v takové nemovitosti bydlet.

Závěr:

Doporučuje se přijmout variantu 1.

- **Koncepce správy zajištěného majetku a práva a povinnosti správce**

Varianty:

Varianta 0

Ponechání současného stavu.

Varianta 1

Jasně vymezení práv a povinností správce a jejich rozlišení podle povahy zajištěného majetku

Varianta 2

Opuštění faktické správy zajištěného majetku a ponechání pouhého administrativního zajištění podle trestního řádu.

Vyhodnocení:

Varianta 0

I nadále budou přetrvávat výkladové nejasnosti ohledně rozsahu správy, přičemž správci budou narážet na nejasnou koncepci správy a na nedostatek oprávnění potřebných k faktické správě zajištěného majetku. Při pouhém administrativním zajištění majetku bez výkonu faktické správy budou orgány činné v trestním řízení čelit riziku, že se osoba, jejíž majetek byl zajištěn, bude domáhat aktivní správy podle zákona č. 279/2003 Sb. a bude orgány činné v trestním řízení žalovat za nesprávný postup, v jehož důsledku došlo ke škodám na zajištěném majetku.

Varianta 1

Navrhuje se jednoznačně vymezit práva a povinnosti správce zajištěného majetku s tím, že tato práva a povinnosti budou vykonávána v rozsahu potřebném pro zajištění řádného výkonu správy podle povahy zajištěného majetku, tj. rozsah těchto práv a povinností se bude lišit podle toho, zda jde o movité věci, které má správce fyzicky k dispozici, nebo o jiné majetkové hodnoty. Nemovitosti a peněžní prostředky na účtu nebudou fakticky spravovány vůbec. Tím bude ošetřeno, že fakticky budou spravovány pouze movité věci fyzicky odebrané obviněnému či jiné osobě, jejichž povaha vyžaduje provedení určitých faktických úkonů za účelem zabránění ztráty na hodnotě (ztrátou na hodnotě se přitom nerozumí běžné opotřebení majetku).

Varianta 2

Tato varianta by znamenala návrat do stavu před přijetím zákona č. 279/2003 Sb., kdy by žádný majetek nebyl fakticky spravován. Taková úprava by byla proti moderním trendům a proti koncepcím postupně přijímaným i v jiných státech, kdy se přistupuje u některých typů majetku k faktické správě, neboť se ukazuje, že některé typy majetku takovou správu vyžadují, jinak dochází k jejich znehodnocování. Typicky taková potřeba vyvstává u movitých věcí (např. u motorových vozidel, uměleckých děl), které jsou odňaty z dispozice vlastníka a je tedy třeba zajistit bezpečné uložení a zabezpečení těchto věcí, jakož i v některých případech jejich běžnou údržbu. Rezignace na tuto potřebu by vedla k oprávněným žalobám ze strany osob, jimž byly tyto věci zajištěny, na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.

Závěr:

Doporučuje se přijmout variantu 1.

- **Podmínky zajištění nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení**

Varianty:

Varianta 0

Ponechání současného stavu.

Varianta 1

Rozšíření podmínek zajištění majetkových nároků poškozeného v trestním řízení.

Vyhodnocení:

Varianta 0

Poškozený bude i nadále znevýhodněn, pokud jde o jeho možnost úspěšně dosáhnout uspokojení jeho majetkových nároků proti obviněnému. Možnost zajistit jeho majetkové nároky vůči obviněnému až po zahájení trestního stíhání poskytuje obviněnému dostatečný časový prostor k zmaření uspokojené těchto nároků převodem majetku na jiné osoby, jeho ukrytím či provedením jiných úkonů směřujícím k zbavení se majetku. Stejně tak povinnost orgánů činných v trestním řízení prokázat, že existuje důvodná obava, že bez zajištění by došlo k ohrožení uspokojení majetkových nároků poškozeného, ztěžuje efektivní zajištění nároků poškozeného, neboť v některých

případech je k naplnění takové důvodné obavy požadováno, aby bylo prokázáno, že obviněný již učinil určité úkony směřující k zmaření těchto nároků.

Varianta 1

Navrhuje se rozšířit podmínky zajištění nároku poškozeného tak, aby bylo možné zajistit majetkoprávní nároky poškozeného i ve fázi před zahájením trestního stíhání na majetku osoby, proti níž se vede trestní řízení, tj. v rané fázi trestního řízení, kdy ještě tato osoba nestihla majetek převést na jiné osoby či učinit jiné úkony směřující k zbavení se majetku. K zajištění již nadále nebude vyžadováno prokázání důvodné obavy, že uspokojení tohoto nároku bude mařeno nebo ztěžováno. Taková úprava přispěje k zlepšení postavení poškozeného v trestním řízení.

Závěr:

Doporučuje se přijmout variantu 1.

- **Zajištění majetku obviněného pro účely výkonu trestu propadnutí majetku**

Varianty:

Varianta 0

Ponechání současného stavu.

Varianta 1

Umožnění zajištění pouze určené části majetku pro účely výkonu trestu propadnutí majetku.

Vyhodnocení:

Varianta 0

Při ponechání stávající právní úpravy nebudou odstraněna negativa popsaná v části 1.3, tj. v řadě případů bude zbytečně po dlouhou dobu zajištěn celý majetek obviněného, byť by stačilo zajištění jen určené části jeho majetku, kromě toho budou zajištění podléhat i věci bezcenné či malé hodnoty nebo věci, jejichž správa je nákladná a obtížná, a zbytečně tak bude docházet k nárůstu nákladů státu, neboť orgány činné v trestním řízení jsou podle stávající právní úpravy v podstatě povinny zajistit všechny majetek obviněného, o kterém se dozvědí. Taková právní úprava vede v některých případech k zbytečnému nadměrnému omezení práv obviněného a naopak v některých případech k zbytečným vysokým nákladům státu na správu zajištěného majetku (a to i např. na likvidaci bezcenných věcí).

Varianta 1

Navržená právní úprava umožňuje zajištění pouze určené části majetku obviněného pro účely výkonu trestu propadnutí majetku, nikoli pouze celého jeho majetku, jako je tomu podle stávající právní úpravy. Tím budou jednak více šetřena práva obviněného a jednak dojde k určité úspoře nákladů spojených se správou určitého typu majetku (jakož i nákladů na likvidaci propadlých bezcenných věcí), neboť orgány činné v trestním řízení budou moci zvážit, které majetek z dohledaného majetku zajistí, přičemž upřednostní ten, s jehož zajištěním a správou je nejméně nákladů (zejména peněžní prostředky na účtu a nemovitosti). Taková procesní úprava více koresponduje

s hmotněprávní úpravou, která vedle propadnutí celého majetku pachatele trestné činnosti umožňuje i propadnutí pouze určené části majetku.

Závěr:

Doporučuje se přijmout variantu 1.

- **Zajištění majetku obviněného pro účely výkonu peněžitého trestu**

Varianty:

Varianta 0

Ponechání současného stavu.

Varianta 1

Umožnění zajištění majetku obviněného pro účely výkonu peněžitého trestu.

Vyhodnocení:

Varianta 0

I nadále budou přetrvávat nedostatky stávající právní úpravy popsané v bodu 1. 3, tj. absence uvedeného zajišťovacího institutu pro účely výkonu tohoto trestu, byť pro jiné majetkové tresty takové zajištění možné je, ztíží vymahatelnost peněžitého trestu, neboť obviněný má dostatečný prostor k tomu, aby svůj majetek v průběhu trestního řízení převedl na jiné osoby nebo jej schoval, spotřeboval či jinak zmařil jeho úspěšné vymožení.

Varianta 1

Navržená právní úprava umožňuje zajistit majetek obviněného již v průběhu trestního řízení pro účely výkonu peněžitého trestu, což by mělo zlepšit vymahatelnost tohoto trestu a zefektivnit jeho výkon. Je třeba uvést, že podle stávající právní úpravy je možné zajistit majetek pro účely trestu propadnutí majetku i pro účely trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, takže peněžitý trest je jediným majetkovým trestem, pro jehož účely takové zajištění možné není.

Závěr:

Doporučuje se přijmout variantu 1.

- **Trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty**

Varianty:

Varianta 0

Ponechání současného stavu.

Varianta 1

Zavedení obligatorního propadnutí věcí nebo jiných majetkových hodnot, které jsou výnosem z trestné činnosti a náleží pachateli.

Vyhodnocení:

Varianta 0

I nadále budou přetrvávat nedostatky stávající právní úpravy popsané v bodu 1. 3, tj. fakultativní ukládání tohoto druhu trestu povede k tomu, že tento trest nebude v některých případech uložen, byť budou v daném trestním řízení zjištěny, vyhledány a zajištěny prokazatelné výnosy z trestné činnosti.

Varianta 1

Navržená právní úprava zavede obligatorní odčerpání výnosů z trestné činnosti pachatelů, čímž dojde k zefektivnění odčerpání neoprávněného prospěchu osobám páchajícím opakovaně trestnou činnost za účelem dosažení zisku.

Závěr:

Doporučuje se přijmout variantu 1.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Náklady spojené s přijetím navrhovaných variant se nepředpokládají, naopak jejich přijetí by mělo vést k snížení nákladů vydávaných státem na správu majetku zajištěného v trestním řízení a na vymáhání peněžitých trestů a k nárůstu příjmů státního rozpočtu v důsledku zvýšení počtu uložených trestů propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Úspora se předpokládá především v oblasti nákladů spojených se správou nemovitostí, nákladů spojených s parkováním a údržbou motorových vozidel (které by se snížily v případě rozšíření počtu případů jejich prodeje) a nákladů spojených se správou některých specifických věcí (např. letadel, závodních koňů aj.).

Níže jsou příkladmo vyčísleny náklady na správu motorových vozidel za léta 2011 a 2012, jež by v případě prodeje motorových vozidel odpadly:

Náklady na správu zajištěného majetku - údržba (první řádek) je vyčíslena za dvě územní pracoviště, zbytek je pouze Územní pracoviště v hl. m. Praze (UZSVM má celkově osm územních pracovišť)

	2011	2012	celkem
údržba motorových vozidel/*	18.624,00	44.544,00	63.168,00
odtahy motorových vozidel	50.789,00	98.898,40	149.687,00
celkem	69.413,00	143.442,00	212.855,00

Náklady na správu jednoho motorového vozidla, do které je zahrnut převoz vozidla a odborné prohlídky, znamená průměrný náklad ve výši cca 3. 000, 00 Kč ročně. Dále k tomu přistupují náklady za parkování motorových vozidel na komerčních parkovištích v případě nedostatku státních skladovacích prostor, které jsou významným rozpočtovým výdajem, neboť takové náklady na jedno vozidlo za den činí 50 Kč, tj. ročně 18. 250,00 Kč, přičemž lze odhadovat, že takových zajištěných vozidel je cca kolem 100 ročně, tj. roční náklady lze odhadovat cca na 1. 825 000, 00 Kč. V případě prodeje motorových vozidel by tak došlo k úspoře nákladů za údržbu a odtahy vozidel, a zejména za jejich skladování, neboť přímým nákladem prodeje jsou náklady za inzerci (cca 200 Kč),

příčemž ostatní náklady (za ocenění a odtah na místo prodeje) jsou náklady, které by stát stejně musel vynaložit i bez prodeje.

Významnou úsporu by mělo představovat i opuštění koncepce faktické správy nemovitosti, neboť v minulosti byly na faktickou správu nemovitostí vynakládány poměrně vysoké částky (na ostrahu, údržbu, opravy, i kolem 30.000 Kč měsíčně). Stejně tak by v případě prodeje v důsledku rozšíření jeho podmínek mohly odpadnout i náklady na správu obtížně spravovatelných specifických věcí s vysokými náklady, např. v současné době jsou ve správě ÚZSVM dva závodní koně, kdy od 1. 10. 2012 bylo na jejich správu vynaloženo 145.285,00 Kč (příčemž jeden je oceněn na 30.000,00 Kč a druhý na 15.000,00 Kč). Jen ustájení koní stojí měsíčně 14.400,00 Kč, k tomu se pravidelně očkují, okovávají a odčervují.

Případné zvýšení státních příjmů v důsledku navýšení počtu uložených trestů propadnutí věcí a jiných majetkových hodnot (vzhledem k zavedení obligatorního propadávání výnosů) a v důsledku zvýšení vymahatelnosti peněžitých trestů (z důvodu umožnění zajištění majetku pro tyto účely) nelze přesně vyčíslit, neboť nelze předem odhadovat počet uložených trestů, ani zajištění pro účely výkonu peněžitého trestu.

Navržená právní úprava je přínosná i pro poškozeného, neboť posiluje jeho práva v trestním řízení a zlepšuje vymahatelnost jeho majetkových nároků, ale i pro obviněného, neboť důsledněji implementuje zásadu přiměřenosti a zdrženlivosti a dbá na šetření jeho práv.

4. Implementace doporučené varianty a vynucování

Za implementaci a vynucování nové právní úpravy ve vztahu k Policii ČR bude odpovědné Ministerstvo vnitra, ve vztahu k státním zastupitelstvím, soudům a exekutorům bude odpovědné Ministerstvo spravedlnosti a ve vztahu k Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových Ministerstvo financí.

5. Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti novely trestního řádu a zákona č. 279/2003 Sb. budou v praxi průběžně provádět policejní orgány, státní zastupitelství, soudy a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.

6. Konzultace a zdroje dat

K uvedené problematice byla vytvořena pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Policie ČR, státních zastupitelství a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Při zpracování návrhu zákona bylo vycházeno zejména z praktických poznatků a zkušeností státních zastupitelství, Policie ČR a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, jež jsou klíčovými subjekty na tomto poli a jež rovněž poskytly potřebné údaje. Dále bylo čerpáno z dostupné judikatury a z citované publikace *Novotná, R., Horáček, P., Plicnerová, K. Správa zajištěných věcí a jiných majetkových hodnot podle zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, Praha: Scientia, spol.s.r.o., 2009, ISBN 978-80-86960-53-1.*

7. Kontakt na zpracovatele RIA

Mgr. Lenka Trešlová

legislativní odbor Ministerstva spravedlnosti

ltreslova@msp.justice.cz

B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a judikaturou ESLP

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a má pozitivní dopady na oblast ochrany soukromí a nedotknutelnosti obydlí (čl. 7 a 12 Listiny), neboť jasně vylučuje jakékoli zásahy správce zajištěné nemovitosti do užívacích práv vlastníka takové nemovitosti a jiných osob po dobu jejího zajištění.

Pokud jde o zavedení obligatorního odčerpání výnosů z trestné činnosti, tato úprava je ústavně konformní, neboť výnosy z trestné činnosti nejsou ve vlastnictví pachatele trestné činnosti a proto se na ně nevztahuje ochrana ve smyslu čl. 11 Listiny. Pokud jde o rozšíření možností zajištění „legálního“ majetku pachatele pro uspokojení nároků poškozeného či pro účely výkonu majetkových trestů, lze poukázat na nález Ústavního soudu IV. ÚS 174/04 ze dne 9. 2. 2005, ve kterém Ústavní soud mimo jiné uvedl:

„Ustanovení § 347 tr. řádu tak při respektování účelu i přiměřenosti zásahu státu tvoří ústavně konformní výluk z ochrany vlastnictví. Tímto účelem je legitimní zájem státu na vynutitelnosti případného budoucího trestu (majetkového postihu) pachatele závažné trestné činnosti, který je součástí obecného zájmu na ochraně společnosti před pachateli trestných činů; časové omezení užívání majetku naplňuje požadavek přiměřenosti.“

V nálezu III. ÚS 435/04 Ústavní soud k zajištění nároku poškozeného podle § 47 tr. řádu uvedl:

„Požadavky, jež jsou na rozhodnutí o zajištění nároku poškozeného z pohledu ústavního rámce kladeny, lze zformulovat podle přesvědčení Ústavního soudu do následujících tezí: musejí mít zákonný podklad (čl. 2 odst. 2 Listiny, čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR), být vydána příslušným orgánem (čl. 2 odst. 2, čl. 38 odst. 1 Listiny, čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR) a nemohou být projevem svévole (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR a čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny), což znamená, že dovozené závěry o naplnění podmínek uvedených v § 47 odst. 1, 2 tr. řádu nemohou být ve zcela zřejmém nesouladu se zjištěnými skutkovými okolnostmi, jež jsou orgánům činným v trestním řízení k dispozici. Jinými slovy vyjádřeno, posouzení vlastních podmínek pro vydání rozhodnutí o zajištění nároku poškozeného je především věcí příslušných orgánů veřejné moci (státního zástupce a obecného soudu), Ústavní soud je jen oprávněn se přesvědčit, zda jsou vůbec důvodně předpokládány, přičemž pro svou povahu nemusí být prokázány "nepochybně".“

K problematice zajištění majetku v trestním řízení Ústavní soud dále uvedl, že takové zajištění je institutem, který napomáhá objasňování a případně reparaci závažné, zejména hospodářské, kriminality, jehož podstatou je nikoliv odejmutí těchto

prostředků majiteli, ale omezení dispozičního práva. Jedná se zde o omezení vlastnického práva dotčených subjektů, avšak v rámci výluky z ochrany vlastnictví, která je při zachování v zákoně specifikovaných podmínek přiměřená cíli sledovanému právní úpravou, jímž je náležité zjištění trestných činů a spravedlivé potrestání pachatelů, i snaha v co nejvyšší možné míře eliminovat škodu způsobenou případnou trestnou činností.

Samotnou správou zajištěného majetku se Ústavní soud dosud nezabýval. Pokud jde o prodej zajištěného majetku bez souhlasu osoby, jíž byl zajištěn, jde sice o zásah do ústavně chráněného vlastnického práva, jde však o zásah, který s sebou pro vlastníka nenese negativní důsledky, naopak jde o zásah, který je činěn i v jeho prospěch, neboť vede k uchování hodnoty zajištěného majetku a brání jeho znehodnocování. Prodej majetku bez souhlasu jeho vlastníka je totiž podmíněn originálním a zcela nepopíratelným zásahem do vlastnického práva, kterým je samotné zajištění majetku doprovázené u movitých věcí i faktickým odnětím věci z dispozice vlastníka, přičemž zajištěný majetek postupem času ztrácí na hodnotě, což je markantní zejména u motorových vozidel a elektrospotřebičů. K prodeji navíc nedochází plošně, ale pouze při splnění vymezených zákonných podmínek. Samotný prodej zajištěného majetku nezpůsobuje bez dalšího jeho neústavnost, neboť teprve prokazatelný zásah, jehož důsledek je pro vlastnické právo negativní, je spojen s ústavní ochranou.

Z právních předpisů Evropské unie se problematikou zajištění a konfiskace majetku v trestním řízení zabývají zejména následující rámcová rozhodnutí:

- Rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2005/214/SVV ze dne 24. února 2005 o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci,
- Rámcové rozhodnutí Rady č. 2001/500/SVV ze dne 26. června 2001 o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti,

Předmětná rámcová rozhodnutí sice přímo neupravují problematiku obsaženou v návrhu zákona, neboť se primárně týkají mezinárodní justiční spolupráce v oblasti zajištění a konfiskace majetku v trestních věcech, úprava obsažená v návrhu nicméně jednoznačně přispěje k jejich účinnější aplikaci.

Problematika obsažená v návrhu není předmětem obecných právních zásad EU, ani judikatury ESD.

Oblasti zajištění a konfiskace majetku v trestním řízení se také dotýká řada mezinárodních smluv, jež upravují zejména otázky poskytování justiční spolupráce při zajištění a následném odčerpání majetku, typicky výnosů a nástrojů trestné činnosti. Jde zejména o následující mnohostranné úmluvy:

- Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (č. 462/1991 Sb.),

- Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (č. 25/2000 Sb. m. s.),
- Trestněprávní úmluva o korupci (č. 70/2002 Sb. m. s.),
- Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (č. 33/1997 Sb.),
- Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu (č. 18/2006 Sb., č. 9/2010 Sb.m.s.).

Navržená právní úprava s nimi není v rozporu, naopak umožňuje jejich efektivnější aplikaci.

Česká republika má také uzavřenou řadu dvoustranných mezinárodních smluv, které se týkají vzájemného poskytování justiční spolupráce, tyto smlouvy však problematiku obsaženou v návrhu přímo neupravují.

Problematika zajištění majetku v trestním řízení je z pohledu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod relevantní zejména ve vztahu k článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, podle něhož má „každá fyzická nebo právnická osoba právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva. Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravitily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

Pokud jde o zajištění, jde bezesporu o opatření zasahující do základního práva na pokojné užívání majetku. Judikatura ESLP se přímo nedotýká správy zajištěného majetku, ale zejména se otázkou zajištění zabývá z toho pohledu, zda délka zajištění není nepřiměřeně dlouhá. V rozsudku *Forminster Enterprises Limited proti České republice* (stížnost č. 38238/04) ze dne 10. března 2011 (týkal se případu, kdy byly stěžovatelce zajištěny cenné papíry ve formě zaknihovaných akcií, přičemž její právo s nimi nakládat jí bylo v důsledku délky trvání trestního řízení pozastaveno po dobu delší než jedenáct let) ESLP uznává, že je důležité, aby podezření ze spáchání tak závažných hospodářských trestných činů jako v projednávaném případě mohlo být řádně vyšetřeno v zájmu důkladného posouzení těchto trestných činů a náležitého uzavření řízení, nicméně s přihlédnutím k délce zajištění stěžovatelčiných akcií a jejich značné hodnotě dospěl k závěru, že v tomto případě nebylo dosaženo spravedlivé rovnováhy mezi obecným zájmem společnosti a zájmy stěžovatelky, která byla nucena nést v důsledku trvajících zajištění nepřiměřené břemeno. Konstatoval proto porušení čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, který zaručuje právo na pokojné užívání majetku.

V rozsudku *Benet Czech, spol. s r.o. proti České republice* (stížnost č. 31555/05) ze dne 21. října 2010 naopak ESLP judikoval, že s ohledem na složitost a rozsah vyšetřování nebyla délka vyšetřování vedeného proti panu B., který měl těsné vazby na stěžovatelskou společnost, a tím pádem i doba zajištění finančních prostředků stěžovatelské společnosti, zjevně nepřiměřená (šlo o dobu delší než 3 roky).

Lze tedy uzavřít, že navržená úprava jako taková není v rozporu s dosavadní judikaturou ESLP a bude záležet na aplikační praxi, zda dodrží mantinely touto judikaturou vymezené.

C. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro něj odlišné podmínky.

D. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu ke korupčnímu riziku - CIA (Corrupt Impact Assessment)

Navrhovaná úprava s sebou nepřináší zvýšení korupčního rizika, neboť zpřesňuje stávající právní úpravu a vede tak naopak k posílení právní jistoty.

I. Obecná kritéria hodnocení korupčních rizik

1. Přiměřenost

Návrh zákona byl připraven v rámci mezioborově složené pracovní skupiny za účasti zástupců Ministerstva spravedlnosti a vnitra, Policie ČR, státních zástupců a zástupců Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, kteří jsou klíčovými zástupci aplikační praxe. Návrh zákona tak vychází z praktických poznatků a zkušeností zástupců justice a správců zajištěného majetku a jeho cílem je odstranění výkladových nejasností stávající právní úpravy, její zpřesnění a zefektivnění a snížení nákladnosti správy zajištěného majetku, což odpovídá i úkolu obsaženému v koncepčním vládním materiálu „*Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014*“, kterým bylo ministru spravedlnosti uloženo, aby vládě do 31. prosince 2013 předložil na základě předchozí vládou schválené analýzy zefektivnění správy zajištěného majetku a zjednodušení jeho prodeje zpracované Ministerstvem vnitra návrh novely zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Stejně tak vládní materiál „*Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2011-2014*“, schválený usnesením vlády č. 598 ze dne 10. srpna 2011, obsahuje tematicky obdobný úkol a ukládá ministrovi spravedlnosti, aby ve spolupráci s ministrem vnitra do 31. prosince 2013 předložil novelizaci legislativní úpravy správy zajištěného majetku, snížil její administrativní náročnost, změnil financování správy a posílil možnosti prodeje takového majetku za účelem úspor.

Navržená právní úprava rovněž zavádí obligatorní propadnutí výnosů pachateli trestné činnosti, což odpovídá úkolu obsaženému v citované protikorupční strategii vlády. Úkol zajistit v právní úpravě obligatorní propadání výnosu z trestné činnosti byl pro Českou republiku formulován rovněž jako jedno z doporučení v Závěrečné hodnotící zprávě 5. kola evaluací EU zaměřeného na řešení finanční kriminality a na finanční šetření.

Daná novela tak přímo naplňuje cíle protikorupční strategie vlády.

Rozsah návrhu je přiměřený množině vztahů, které má upravovat. Novela přináší rozšíření kompetencí orgánů činných v trestním řízení v oblasti zajištění majetku osoby, proti níž se trestní řízení vede, což však sleduje legitimní cíle, a to jednak s ohledem na potřebu zlepšit vymahatelnost majetkových nároků oběti trestného činu, jednak za

účelem důsledného naplnění zásady, že „trestná činnost se nevyplácí“ a zajištění dostatečného postihu pachatele trestné činnosti, který jej má odvrátit od dalšího páchaní trestné činnosti. Nic se přitom nemění na všech zásadách trestního řízení, jež je třeba důsledně aplikovat, zejména na zásadě přiměřenosti a zdrženlivosti při zásazích do práv osob zúčastněných na trestním řízení a plného šetření jejich práv.

2. Efektivita

Jedním z hlavních cílů návrhu zákona je zvýšení efektivity v oblasti zajištění a odčerpávání majetku v trestním řízení a zejména v oblasti správy takto zajištěného majetku. Návrh zákona vychází z praktických poznatků aplikační praxe a byl připraven za součinnosti orgánů aplikujících právo, a proto lze očekávat, že dojde k plné implementaci právních norem obsažených v tomto návrhu.

Změna a zpřesnění výše uvedených zákonných ustanovení a rozšíření stávajících a zavedení nových zajišťovacích institutů do trestního řádu by mělo vytvořit podmínky pro úspěšné vynucování všech dotčených právních předpisů. Nová ustanovení by měla orgánům aplikační praxe usnadnit naplňování jak příslušných hmotněprávních, tak i procesních norem.

3. Odpovědnost

V případě zajištění majetku se procesně postupuje podle trestního řádu, který je základním procesním předpisem trestního práva procesního a jako takový vždy přesně stanoví, který orgán nese odpovědnost za konkrétní rozhodnutí. V případě správy majetku zajištěného v trestním řízení určuje orgány povolané k jednotlivým rozhodnutím a jiným úkonům zákon č. 279/2003 Sb., přičemž v případě, že tento zákon určité otázky neupravuje, užije se podpůrně trestní řád. Zásady, na kterých je trestní řád vystavěn a které zůstávají zachovány i v předkládaném návrhu, zabezpečují rozdělení pravomocí mezi jednotlivé orgány činné v trestním řízení. Toto rozdělení není neúčelné a vždy je možné určit osobu, která dané rozhodnutí učinila. Návrh zákona stávající právní úpravu nemění, pokud jde o orgány, jež jsou příslušné k přijetí jednotlivých rozhodnutí, a u nově navržených institutů zachovává koncepci odpovídající obdobným institutům existujícím ve stávající právní úpravě.

4. Opravné prostředky

Právní normy obsažené v předkládaném návrhu poskytují možnost uplatnění opravného prostředku proti rozhodnutím orgánů činných v trestním řízení, s výjimkou případů, kdy připuštění opravného prostředku není možné s ohledem na povahu věci. Poučení o opravném prostředku je součástí příslušného rozhodnutí.

5. Kontrolní mechanismy

Návrh zákona nevytváří žádnou novou organizační strukturu, která by vyžadovala vytvoření nových kontrolních mechanismů. Kontrola je zajištěna systémem řádných a mimořádných opravných prostředků, formou dozoru státního zástupce nad zákonností postupu policejního orgánu a formou dohledu vyššího státního zastupitelství nad nižším státním zastupitelstvím. Vedle toho se uplatní i principy odpovědnosti podle služebního zákona u policejních orgánů a odpovědnosti za kárná provinění u státních zástupců a soudců.

Zvláštní část

K části první – změna zákona o výkonu zajištění věcí a majetku v trestním řízení

K bodům 1, 3 a 17 (označení hlav)

Za účelem větší přehlednosti a jasného oddělení obecných ustanovení, ustanovení týkajících se výkonu rozhodnutí o zajištění majetku v trestním řízení a ustanovení týkajících se správy majetku zajištěného v trestním řízení se navrhuje rozčlenit zákon na hlavy.

K bodu 2 (§ 1)

K odstavcům 1 až 3

Navrhuje se zpřesnit vymezení rozsahu působnosti zákona. Ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí o zajištění majetku (§ 1 až 8) se užijí pouze na případy, kdy je v trestním řízení zajištěn legální majetek osoby, proti níž se řízení vede, a tento majetek se pak dohledává a dozajišťuje postupem podle zákona č. 279/2003 Sb. Jde o zajištění z důvodu, že jsou zajišťovány majetkoprávní nároky poškozeného nebo je majetek zajištěn pro účely výkonu určitého majetkového trestu (propadnutí majetku a peněžitý trest), a to bez ohledu na to, zda jde o zajištění v trestním řízení vedeném proti fyzické osobě nebo proti právnické osobě, a na to, zda se toto trestní řízení vede v České republice nebo v cizím státě, který Českou republiku požádal o zajištění v rámci mezinárodní justiční spolupráce.

Oproti tomu ustanovení o správě zajištěného majetku (§ 9 až 12) se užijí na všechen majetek zajištěný v trestním řízení nebo v rámci mezinárodní justiční spolupráce (s výjimkou majetku výslovně vyloučeného), bez ohledu na titul jeho zajištění (tj. kromě výše uváděného majetku půjde i o výnosy a nástroje trestné činnosti). Z působnosti ustanovení upravujících správu zajištěného majetku jsou vyloučeny výslovně věci, které slouží dokazování, neboť povaha těchto věcí nevyžaduje, ba v některých případech dokonce vylučuje jejich faktickou správu ve smyslu tohoto zákona.

Za účelem zjednodušení terminologie se zavádí legislativní zkratka „majetek“, která v sobě zahrnuje jak majetek ve smyslu souhrnu věcí a jiných majetkových hodnot, nebo jeho část, tak i jednotlivé zajištěné věci či jiné majetkové hodnoty, popř. náhradní hodnoty. Dále se staví najisto, že pro účely tohoto zákona se prodej považuje za úkon správy, byť specifický, a nejde o další samostatnou fázi následující po zajištění či správě.

K odstavci 4

Podle stávající právní úpravy se ke všem úkonům prováděným policejním orgánem v oblasti správy vyžaduje předchozí souhlas státního zástupce. Taková úprava se jeví být zatěžující a nadbytečná, neboť jde zejména o schvalování proplácení faktur za správu zajištěného majetku, kdy rozpočtovou odpovědnost nese policejní orgán a nikoli státní zástupce a v praxi pak dochází k značnému zpoždování plateb, neboť pověřený správce zajištěného majetku, který např. ještě o správě uzavřel smlouvu se smluvním správcem, předloží fakturu účtovanou smluvním správcem policejnímu orgánu k odsouhlasení a ten ji pak musí dále předložit ještě dozorovému státnímu zástupci, jenž

přítom s platbami nemá nic společného. Vzhledem k uvedenému se navrhuje požadavek na takový předchozí souhlas státního zástupce vypustit. Jediným z pohledu státního zástupce významným úkonem správy je prodej zajištěného majetku, proto se stanoví, že o takovém prodeji musí policejní orgán státního zástupce v dostatečném předstihu informovat, aby tento mohl posoudit vhodnost prodeje z pohledu aktuálního stavu trestního řízení (důkazní situace, povaha zajištěného majetku a účel zajištění, dotčené osoby atd.) a v případě, že by s prodejem nesouhlasil, aby mohl využít svých dozorových oprávnění, jež má k dispozici podle trestního řádu. Uvedená informační povinnost policejního orgánu se netýká věcí rychle podléhajících zkáze, jež s ohledem na svou povahu musí být urychleně prodány bez dalšího.

Jinak se přebírá dosavadní právní úprava beze změny.

K odstavci 5

Odkaz na poznámku pod čarou se nahrazuje přímým odkazem na trestní řád, jinak se přebírá dosavadní právní úprava.

K odstavci 6

Analogické užití ustanovení o obviněném i na jiné osoby je při předpokládaném umožnění zajištění nároků poškozeného i před zahájením trestního stíhání zapotřebí připustit nejen u ustanovení upravujících správu zajištěného majetku, ale i u ustanovení upravujících výkon rozhodnutí o zajištění majetku.

Navržené ustanovení dále zohledňuje skutečnost, že práva a povinnosti k majetku ve svěrenském fondu vykonává svěrenský správce, který je osobou odlišnou od obviněného, ale i od osoby, jejíž majetek byl v trestním řízení zajištěn, neboť v případě svěrenského fondu nejde o majetek v jeho vlastnictví.

Dosavadní odstavec 6 stanoví pravidlo, že věci, jež se podle zákona č. 279/2003 Sb. skládají do úschovy, se vždy složí do soudní úschovy [konkrétně jde o § 2 odst. 2 - předmět plnění, který je součástí zajištěného majetku, pokud bylo dlužníkovi uloženo, aby jej do úschovy složil, § 7 odst. 2 - cizozemské peníze, jiné devizové hodnoty nebo vyšší částka peněz v korunách českých, než která je ze zajištění vyloučena, § 7 odst. 3 - vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů, akcie, směnky, šeky nebo jiné listinné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění určitého práva, § 12 - peněžní prostředky získané z prodeje zajištěného majetku], se navrhuje vypustit, neboť se v praxi ukázalo být nevhodné zejména pro fázi přípravného řízení, kdy se taková věc dostává fyzicky do soudní úschovy, ačkoli trestní řízení v této fázi vede policejní orgán nebo státní zástupce, který také ohledně zajištěné věci činí všechny úkony. Kromě toho na soud spolu s úschovou věci přechází povinnosti správce. Důsledně se proto navrhuje dodržovat princip, že věc má v úschově ten orgán činný v trestním řízení, který ji zajistil, pokud ji zákonným způsobem nepředal jinému správci nebo pokud správa nepřešla na soud spolu s obžalobou či jiným návrhem.

K odstavci 7

Odkaz na poznámku pod čarou se nahrazuje přímým odkazem na trestní řád a jasně se stanoví, že trestní řád se užije podpůrně jak při výkonu rozhodnutí o zajištění, tak i při správě majetku zajištěného v trestním řízení.

K bodu 4 (§ 2 odst. 2)

Po vzoru úpravy obsažené v § 79e trestního řádu se navrhuje výslovně stanovit, že v případě složení předmětu plnění do soudní úschovy nebo na jiné určené místo zanikne dlužníkům závazek v rozsahu poskytnutého plnění – jde tedy o specifický způsob zániku závazku. Rovněž se upřesňuje postup při doručování usnesení o zajištění pohledávky.

K bodu 5 (§ 2 odst. 3 a 4)

Z důvodu vhodnějšího systematického uspořádání se dosavadní úprava obsažená v § 5 odst. 5 a 6 navrhuje přesunout do § 2. Kromě toho se navrhuje vypustit obecná informační povinnost Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových ve vztahu k zajištěnému majetku, neboť v případě, že není pověřen správou takového majetku, nemá vůči němu žádná specifická oprávnění ani povinnosti a nemá tak potřebné nástroje, jejichž prostřednictvím by tuto informační povinnost plnil.

K bodům 6 až 8 (§ 3 odst. 1 a 2)

Ustanovení o věcech a pohledávkách, jež jsou vyloučeny z výkonu rozhodnutí o zajištění z důvodu ponechání nezbytného minima obviněnému a osobám na něm závislým se aktualizuje v návaznosti na občanskoprávní úpravu věcí a pohledávek nepodléhajících výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu (exekuci), neboť není dán důvod pro rozdílnou právní úpravu.

K bodu 9 (§ 3 odst. 3)

Pro případy zajištění za účelem uspokojení majetkových nároků poškozeného se navrhuje vyloučit z výkonu rozhodnutí o zajištění také další majetek, který nepodléhá výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu, neboť jde o soukromoprávní pohledávky, jež jsou exekučně vymáhány, a není důvodné zajistit majetek, který by následně nemohl být exekuván.

K bodu 10 (§ 4 odst. 3)

Napравuje se legislativní pochybení a stížnosti proti rozhodnutí o vynětí majetku ze zajištění podle zákona č. 279/2003 Sb. se stejně jako v obdobných případech podle trestního řádu přiznává odkladný účinek.

K bodu 11 (§ 5 odst. 5 a 6)

Z důvodu vhodnějšího systematického uspořádání se dosavadní úprava obsažená v § 5 odst. 5 a 6 navrhuje přesunout do § 2. Kromě toho se navrhuje vypustit obecná informační povinnost Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových ve vztahu k zajištěnému majetku, neboť v případě, že není pověřen správou takového majetku, nemá vůči němu žádná specifická oprávnění ani povinnosti a nemá tak potřebné nástroje, jejichž prostřednictvím by tuto informační povinnost plnil.

K bodu 12 (§ 6 odst. 9)

Odkaz na poznámku pod čarou se nahrazuje přímým odkazem na trestní řád.

K bodu 13 (§ 7 odst. 1)

Příslušné ustanovení upravující zajištění zaknihovaných cenných papírů se aktualizuje v návaznosti na zákon č. 256/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož oprávnění vést evidenci investičních nástrojů přešlo ze Střediska cenných papírů na Českou národní banku a další osoby uvedené v citovaném zákoně.

Jinak se přebírá dosavadní právní úprava.

K bodu 14 (§ 7 odst. 4)

Ustanovení upravující režim nakládání se zajištěnými listinnými cennými papíry a jinými listinami, s jejichž předložením je spojeno uplatnění majetkového práva, se sjednocuje s obecným ustanovením § 2 odst. 2 upravujícím obecně nakládání s pohledávkami.

K bodu 15 (§ 7 odst. 5)

Odkaz na poznámku pod čarou se nahrazuje přímým odkazem na trestní řád.

K bodu 16 (§ 8 odst. 3)

Navrhuje se vypustit povinnost orgánů činných v trestním řízení doručit usnesení o zajištění nemovitosti finančnímu a obecnímu úřadu, v jejichž obvodu má osoba, jíž byla nemovitost zajištěna, trvalý nebo jiný pobyt, neboť není zřejmé, k čemu má taková informační povinnost sloužit. Zajištěním nemovitosti se jejímu vlastníkově omezují pouze některá práva, jejichž využití by vedlo k zmaření zajištění (zejména oprávnění ji zatížit nebo převést na jinou osobu), jeho povinnosti k nemovitosti mu však zůstávají zachovány, tj. zejména povinnost platit daň a poplatky s ní spojené. Zajištění nemovitosti v katastru nemovitostí přitom účelně brání převodu vlastnického práva k zajištěné nemovitosti nebo zřízení věcného břemene k ní a příslušný katastrální úřad má podle 2 odst. 3 povinnost informovat orgán činný v trestním řízení, pokud jsou činěny úkony vedoucí k zmaření účelu zajištění.

K bodu 18 (nadpis § 9)

Nadpis § 9 se upravuje v návaznosti na nové označení hlavy III.

K bodu 19 (§ 9 odst. 1)

V předmětném ustanovení se v zájmu posílení právní jistoty navrhuje výslovně upravit to, co je nyní dovozováno systematickým výkladem, tj. že ke správě je příslušný v zásadě orgán činný v trestním řízení, který majetek zajistil, nicméně zároveň je třeba respektovat rozdělení trestního řízení na fázi přípravného řízení a řízení před soudem, kdy ve fázi soudního řízení je ke správě příslušný soud. Vymezení příslušnosti ke správě zajištěného majetku se tak uvádí do souladu s § 1 odst. 5 upravujícím přechod příslušnosti ke správě v návaznosti na role orgánů činných v trestním řízení v průběhu trestního řízení, tj. správu majetku zajištěného v trestním řízení vykonává během přípravného řízení policejní orgán nebo státní zástupce, který rozhodl o zajištění či vyzval k vydání věci nebo vydal příkaz k jejímu odnětí, přičemž podáním obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu přechází správa majetku zajištěného v trestním řízení na soud.

K bodům 20 až 22 (§ 9 odst. 2)

Zvláštní příslušnost určitých organizačních složek státu ke správě vymezeného druhu majetku v § 9 odst. 2 je upravena v návaznosti na § 11 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, v němž jsou uvedeny organizační složky státu, které mají výlučnou působnost nakládat s takovým druhem majetku ve vlastnictví státu. Zatímco však § 11 zákona

č. 219/2000 Sb. byl od roku 2003 několikrát novelizován, § 9 odst. 2 zák. č. 279/2003 Sb. zůstal beze změny. Proto je zapotřebí uvést tato ustanovení do souladu.

K písmenu c)

Předmětné ustanovení určující příslušnost ke správě zajištěných neznačených cigaret bylo shodné s ustanovením § 11 odst. 1 písm. c) zákona č. 219/2000 Sb. do 31. 12. 2003, kterým se zakládala příslušnost Státní zemědělské a potravinářské inspekce nebo České obchodní inspekce k hospodaření s propadlými nebo zabranými cigaretami, které nebyly označeny v souladu s § 4 zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu a o opatřeních s tím souvisejících. Zákon č. 354/2003 Sb. svěřil s účinností od 1. 1. 2004 hospodaření s propadlými nebo zabranými neznačenými tabákovými výrobky celním orgánům. Zákon č. 217/2005 Sb. s účinností k 1. 7. 2005 ustanovení § 11 odst. 1 písm. c) zákona č. 219/2000 Sb. zrušil a nadále již není upravena zvláštní příslušnost k hospodaření s takovými tabákovými výrobky. Vzhledem k uvedenému se navrhuje z § 9 písmeno c) vypustit.

K nově označenému písmenu c)

Dikce předmětného ustanovení se upravuje tak, aby zohledňovala fázi, ve které se s majetkem nakládá, tj. že jde teprve o zajištěný majetek a nikoli již o majetek propadlý státu.

K nově označenému písmenu d)

V návaznosti na zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů bylo s účinností k 1. 1. 2009 novelizováno ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) zákona č. 219/2000 Sb. tak, že podle aktuálního znění tohoto ustanovení již není k hospodaření se zbraněmi, střelivem a výbušninami příslušné Ministerstvo vnitra, ale krajské ředitelství Policie ČR, v jehož působnosti se nachází sídlo orgánu, jenž o propadnutí nebo zabrání rozhodl; není-li takového orgánu, přísluší tomu krajskému ředitelství policie, v jehož územní působnosti se věc nachází. Ve fázi probíhajícího trestního řízení se jako nejvhodnější jeví navázat příslušnost ke správě zajištěného majetku na územní obvod orgánu činného v trestním řízení, který aktuálně vede trestní řízení.

K bodu 23 (§ 9 odst. 3)

Z praktických zkušeností vyplynulo, že je žádoucí zařadit mezi subjekty, jež je možné pověřit výkonem správy zajištěného majetku, také státní organizace ve smyslu § 51 zákona č. 219/2000 Sb. Takovou státní organizací je např. Národní galerie, kterou je vhodné pověřit správou uměleckých děl, neboť je schopna zajistit potřebné podmínky pro jejich skladování a zabezpečení (vhodné klimatické podmínky, větrání, zabezpečení atd.).

K bodu 24 (§ 9 odst. 4)

Zatímco v případech, kdy správu vykonává jiný než smluvní správce, se při stanovení kupní ceny a při prodeji samotném postupuje podle právních předpisů upravujících činnost takového správce, u smluvního správce není vždy zřejmé, jak bude kupní cena

stanovena a jakým způsobem bude k prodeji přistoupeno, proto se navrhuje stanovit jako povinnou náležitost smlouvy o prodeji zajištěného majetku ujednání o způsobu určení kupní ceny a o postupu při prodeji.

K bodu 25 (§ 9 odst. 5)

Vzhledem k tomu, že originálním správcem zajištěného majetku je vždy orgán činný v trestním řízení, který také nese za tento majetek odpovědnost, navrhuje se doplnit do tohoto ustanovení povinnost Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a soudního exekutora pověřených výkonem správy zajištěného majetku informovat orgán činný v trestním řízení také o tom, že správou zajištěného majetku pověřili jinou organizační složku státu nebo státní organizaci.

Dále se toto ustanovení upravuje tak, aby příslušný orgán činný v trestním řízení již neudělovat souhlas se samotným uzavřením smlouvy o správě zajištěného majetku, ale až s předáním konkrétní věci do správy smluvnímu správci. Uvedené reaguje na skutečnost, že smluvní správce je vybírán v rámci řízení o veřejných zakázkách a s vítězem je uzavřena obecná smlouva o správě daného typu majetku, resp. o provedení určitých úkonů správy, na dobu neurčitou až do vyčerpání hodnoty veřejné zakázky, takže není prakticky možné uzavírat smlouvu na každou konkrétní zajištěnou věc či jinou majetkovou hodnotu. Pokud orgán činný v trestním řízení neudělí souhlas se správou zajištěného majetku podle dané smlouvy, nelze již uzavřenou smlouvu měnit či dokonce rušit a uzavřít ji s jiným subjektem. Jedinou možností tak je, že daný majetek, ohledně něhož nebyl souhlas k smluvní správě udělen, nebude smluvně spravován.

K bodu 26 (§ 10)

Jak již bylo uvedeno v obecné části, předmětné ustanovení vymezující práva a povinnosti správce je zapotřebí upravit tak, aby jednak jasně odráželo postavení správce vůči zajištěnému majetku a jednak rozlišovalo práva a povinnosti při správě podle typu majetku.

Zákon č. 279/2003 Sb. nepředpokládá provádění plné správy správcem zajištěného majetku, nepřecházejí na něj všechna práva a povinnosti spojené se zajištěným majetkem jako je tomu např. u insolvenčního správce, ale hlavním cílem správy je zajistit prostřednictvím provedení potřebných úkonů, aby zajištěný majetek rapidně neztrácel na hodnotě. Správce nevstupuje plně do postavení osoby, jíž byl majetek zajištěn, ale vykonává správu pouze v tom rozsahu, v jakém dané úkony nemůže činit dotčená osoba.

Ustanoveními zákona č. 279/2003 Sb. o správě se řídí v zásadě všechny majetek zajištěný v trestním řízení nebo na základě mezinárodní justiční spolupráce, s výjimkou věcí sloužících v trestním řízení jako důkaz, jež jsou v úschově příslušného orgánu činného v trestním řízení. Je však zřejmé, že rozsah práv a povinností správce nebude shodný u všech typů majetku, ale bude se lišit podle povahy zajištěných věcí a jiných majetkových hodnot. Práva a povinnosti správce budou zásadně odlišné u movitých věcí, které byly fakticky odebrány z dispozice dotčené osoby, a u nemovitostí a jiných

majetkových hodnot, u nichž dotčené osobě zůstávají její práva a povinnosti k nim se vztahující, nicméně usnesením o zajištění jsou omezena v potřebném rozsahu tak, aby tato osoba nemohla provést zejména právní úkony směřující k zmaření či ztížení účelu zajištění (převod vlastnictví na jinou osobu, zřízení věcného břemene atd.). Smyslem správy každopádně není úsilí o zhodnocení věci (např. prováděním burzovních spekulací), ani úplatné využívání zajištěné věci (užívací práva zůstávají vlastníkově zachována, formou zajištění pohledávky lze však zajistit příjmy plynoucí dotčené osobě z úplatného užívání majetku).

K odstavci 1

V tomto ustanovení jsou vymezeny obecné povinnosti správce vůči všem typům majetku s tím, že příslušné právní úkony samozřejmě činí v případech, kdy je jich zapotřebí. Je zřejmé, že např. u zajištěných peněžních prostředků na účtu je již pouhý akt jejich zajištění dostatečným úkonem a není zapotřebí činit jakékoli další úkony snad jedině s výjimkou případu, kdy by peněžní ústav nedopatřením peněžní prostředky řádně a včas nezajistil a osoba, jíž měly být zajištěny, je v rozporu se zákazem v usnesení o zajištění převedla z účtu jinam. Naopak v případě zajištěné pohledávky je zapotřebí sledovat, zda dlužník řádně a včas splní svou povinnost a v případě, že tak neučiní, je třeba zahájit soudní řízení za účelem jejího vymožení.

S výjimkou movitých věcí (viz dále k odstavci 2) se úkony správce vůči zajištěnému majetku omezují na činění právních úkonů směřujících k ochraně majetku před jeho zmenšením (resp. k úkonům zabráňujícím tomu, aby došlo k zmenšení zajištěného majetku či nedošlo k jeho očekávanému zvětšení). Správce tak zejména činí potřebné úkony k vymožení majetkových práv spojených se zajištěným majetkem (např. právo na směnečný peníz, právo na výplatu dividendy, právo na smluvní peněžitě plnění – právo na úhradu dluhu, úhradu ceny díla, úhradu nájemného aj.), uplatňuje nárok na náhradu škody a na vydání předmětu bezdůvodného obohacení a dovolává se neplatnosti právního jednání učiněného osobou, jíž byl majetek zajištěn, v rozporu se zákazy, jež jí byly uloženy rozhodnutím o zajištění majetku podle trestního řádu (právní napadení smluv uzavřených o prodeji, darování či zatížení zajištěného majetku).

K odstavci 2

Ve vztahu k movitým věcem, jež byly odňaty z dispozice osoby, jíž byly zajištěny, se kromě tzv. právní ochrany uplatní i některé další povinnosti správce, zejména povinnost tyto věci řádně zabezpečit a skladovat a chránit je před neodbornou manipulací a úmyslnými zásahy ze strany třetích osob, ale i před nepříznivým působením klimatických podmínek (poškozením, ztrátou, zcizením či zničením), neboť v tomto případě tyto povinnosti nemůže plnit osoba, jíž byly věci odňaty a je tak odpovědností správce zajištěné věci chránit.

Vůči těmto věcem správce provádí i nezbytné faktické úkony směřující k tomu, aby nedošlo k znehodnocení věci, např. provádí běžnou údržbu zajištěných motorových vozidel, zajišťuje krmení pro zajištěná živá zvířata apod. Jak již bylo uvedeno, správce však není oprávněn tyto věci využívat (ať již úplatně nebo bezúplatně pro vnitřní

potřeby, např. jezdit v zajištěných vozidlech) a nepřecházejí na něj ani poplatkové a jiné povinnosti s těmito věcmi spojené (např. platba povinného ručení u vozidel).

K odstavci 3

V řízeních směřujících k ochraně zajištěného majetku přecházejí procesní práva a povinnosti jinak náležející vlastníkově nebo majiteli takového majetku na správce, v jiných řízeních však tato práva a povinnosti zůstávají zachována vlastníkově nebo majiteli (např. daňové řízení, správní řízení vedená z důvodu nesplnění některé povinnosti k zajištěnému majetku apod.). Pověřený správce potřebuje k činění potřebných úkonů v soudním, správním či jiném řízení předchozí souhlas příslušného orgánu činného v trestním řízení (takový souhlas samozřejmě není potřeba pro každý úkon v daném řízení, ale postačí pouze jeden generální pro celé řízení).

Vzhledem k tomu, že prodej zajištěného majetku je v zákonem předvídaných případech nejefektivnějším způsobem, jak zachovat hodnotu zajištěného majetku, nově se pověřenému správci stanoví povinnost navrhnout příslušnému orgánu činnému v trestním řízení takový prodej, má-li za to, že jsou splněny potřebné podmínky.

K odstavci 4

Správce zajištěného majetku je povinen jej evidovat způsobem obvyklým při jeho činnosti, tj. organizační složky státu jej vedou v operativní evidenci podle § 15 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, a podle navazující vyhlášky č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu, exekutoři pak v exekučním rejstříku [§ 76a zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů]. Při vedení evidence se příslušnými právními předpisy řídí přiměřeně, tj. tak, aby mohli zohlednit odlišnou povahu zajištěného majetku.

K odstavci 5

Dané ustanovení odráží zásadu, že správce nemůže vykonávat více práv ani povinností, než kolik na něj přešlo v důsledku znemožnění jejich výkonu osobě, jejíž majetek byl zajištěn. Zásadně platí, že správce vykonává práva a povinnosti k zajištěnému majetku v rozsahu uvedeném v odstavcích 1 až 4. Další povinnosti nad rámec uvedených správce nevykonává, další práva může vykonávat pouze v případě, že orgán činný v trestním řízení považuje za potřebné pro účely řádného zajištění majetku omezit některá další práva dotčené osoby nad obvyklý rámec a uvede tak v usnesení o zajištění (typicky to přichází v úvahu v případě zajištění jiné majetkové hodnoty). Pouze v takovém případě pak tato práva přecházejí na správce v rozsahu jejich omezení. Na správce však samozřejmě přecházejí pouze práva potřebná k řádnému výkonu správy, v žádném případě na něj nepřechází právo vlastníka zajištěný majetek zcizit, zničit, poškodit nebo zatížit. Stejně tak správce není oprávněn zajištěný majetek užívat.

K odstavci 6

Správci zajištěného majetku se za účelem umožnění řádného výkonu správy přiznávají potřebná oprávnění, přičemž dotčené osoby jsou povinny mu poskytnout veškerou potřebnou součinnost.

K odstavci 7

Předmětné ustanovení vychází z občanskoprávní konstrukce, podle níž vykonává vlastnická práva k majetku ve svěřenském fondu svěřenský správce, a výslovně mu v oblasti správy majetku ve svěřenském fondu zajištěného v trestním řízení přiznává postavení srovnatelné s postavením vlastníka zajištěného majetku.

K bodu 27 (§ 11)

Ustanovení o úhradě nákladů na správu se zpřesňuje v tom smyslu, že jde o náklady, jež jsou vynaloženy na řádný výkon správy ve smyslu § 10, neboť původní dikce hovořící o „nákladech nutných k uchování zajištěného majetku ve stavu, v jakém byl v době jeho zajištění, které by jinak musel vynaložit obviněný,“ evokuje dojem, jako by bylo povinností správce učinit vše, aby majetek vůbec neztratil na hodnotě, což není možné už jen vzhledem k běžnému opotřebení majetku, a kromě toho u jiného majetku než movitých věcí správce majetek fakticky nespravuje a tudíž nemůže odpovídat za jeho faktický stav.

K bodu 28 (§ 12)

Cílem navrženého ustanovení je rozšířit podmínky prodeje zajištěného majetku (viz obecná část důvodové zprávy), odstranit stávající výkladové nejasnosti a zpřesnit pravidla prodeje.

K odstavci 1

Navržené ustanovení upravující možnost prodeje zajištěného majetku se souhlasem osoby, již byl zajištěn, se přebírá beze změny z dosavadní právní úpravy.

K odstavci 2

V tomto ustanovení se navrhuje oproti dosavadní právní úpravě rozšířit podmínky prodeje zajištěného majetku bez souhlasu osoby, již byl zajištěn, jsou-li pro takový postup dány určité objektivní důvody. Podle dosavadní právní úpravy lze zajištěný majetek bez souhlasu dotčené osoby prodat pouze, pokud

- hrozí nebezpečí zkázy majetku nebo jiné těžko odvratitelné škody (např. jde o rychle se kazící potraviny či jiné komodity),
- obviněný či zúčastněná osoba uprchli nebo se skrývají,
- majetek ztrácí přes řádný výkon správy výrazným způsobem svoji cenu.

První důvod se týká jen specifického velmi omezeného okruhu věcí (zejména rychle se kazící potraviny) a dosud podle dostupných informací nebyl využit. Tento důvod se navrhuje převzít do nové právní úpravy.

Pokud jde o druhý důvod, v praxi je sporné, zda je takovýto důvod sám o sobě dostačující k tomu, aby došlo k prodeji majetku, přičemž převažují spíše názory,

že musí být splněny ještě další podmínky, aby bylo důvodné přistoupit k prodeji, tj. zejména musí být splněna podmínka, že nedosažitelnost dotčené osoby, jejíž majetek byl zajištěn, brání řádnému výkonu správy takového majetku. Uvedený důvod byl koncipován zejména s ohledem na opuštěné nemovitosti, které nebylo možno řádně spravovat - vzhledem k tomu, že v tomto návrhu se koncepce plné správy nemovitosti opouští, není již tento důvod prodeje relevantní, a proto již v nově navržené právní úpravě není obsažen.

Většímu využití posledního důvodu prodeje brání nejasnosti týkající se výkladu pojmu „výrazná ztráta ceny“. Tento pojem dosud nebyl uspokojivě a jednoznačně vymezen a názory na jeho vymezení co do jeho obsahu a délky období, ve kterém by mělo k takovému poklesu ceny dojít, se liší (v praxi se vyskytly i názory, že musí jít o více než padesátiprocentní pokles ceny majetku a že k němu musí skutečně dojít). Proto navržená právní úprava tento pojem opouští a jako rozhodné hledisko volí hledisko časové, tj. že lze předpokládat, že zajištěný majetek bude *rychle* ztrácet na tržní hodnotě, což typicky nastává v případě motorových vozidel a elektrozařízení (elektrospotřebičů), které jsou v zákoně příkladmo uvedeny.

Motorová vozidla jsou definována v § 2 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, jako nekolejová vozidla poháněná vlastní pohonnou jednotkou a trolejbus.

Elektrozařízení jsou definována v § 37g zákona č. 186/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů a zjednodušeně řečeno mezi ně spadá „vše, co lze zapojit do elektrické zásuvky nebo funguje na baterie“. Citovaný zákon elektrozařízení dělí do následujících deseti kategorií: velké domácí spotřebiče, malé domácí spotřebiče, zařízení informačních technologií a telekomunikační zařízení, spotřebitelské zařízení a solární panely, osvětlovací zařízení, elektrické a elektronické nástroje (s výjimkou velkých stacionárních průmyslových nástrojů), hračky, vybavení pro volný čas a sporty, lékařské přístroje, přístroje pro monitorování a kontrolu a výdejní automaty.

U zajištěného majetku bude tento důvod prodeje využitelný zejména u motorových vozidel a dále u mobilních telefonů, počítačů a hudebních přehrávačů, jež bývají nejčastěji zajišťovanými elektrozařízeními.

Dosavadní podmínky prodeje nijak nezohledňují skutečnost, že správa určitého typu majetku s sebou může přinášet náklady, které i několikanásobně převýší hodnotu takového majetku, nebo vyžaduje natolik specifické podmínky nakládání či odbornou způsobilost, že je lze zajistit jen za cenu nepřiměřených obtíží. Osoba, jíž byl majetek zajištěn, přitom není nijak motivována k udělení souhlasu s prodejem, neboť ví, že o majetek pravděpodobně přijde a nemá tak zájem o jeho další osud. Proto se nově navrhuje umožnit prodej zajištěného majetku také v těchto případech.

K odstavci 3

Za účelem odstranění výkladových nejasností se výslovně stanoví, že při prodeji postupuje prodávající podle právních předpisů upravujících jeho činnost, tj. podle povahy správce se tak postupuje buď podle ustanovení občanského soudního řádu upravujících prodej věcí, podle zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, nebo podle exekučního řádu. Smluvní správce pak postupuje způsobem dohodnutým ve smlouvě.

K odstavci 4

Z dosavadní právní úpravy se přebírá ustanovení o tom, že peněžní částka získaná prodejem se složí do úschovy, na rozdíl od ní se již však nemusí jednat pouze o soudní úschovu, ale peněžní částka je složena do úschovy toho orgánu činného v trestním řízení, který je aktuálně příslušný ke správě.

K odstavci 5

Oproti dosavadní právní úpravě, která výslovně neupravuje přípustnost opravného prostředku proti rozhodnutí o prodeji, se navrhuje připustit stížnost s odkladným účinkem proti rozhodnutí o prodeji z důvodu, že s výkonem správy jsou spojeny nepřiměřené náklady, nebo výkon správy vyžaduje zvláštní podmínky nakládání nebo zvláštní odbornou způsobilost, které lze zajistit jen s nepřiměřenými obtížemi. Oproti tomu proti rozhodnutí o prodeji ze zbývajících důvodů se opravný prostředek nepřipouští, neboť s ohledem na rychlou ztrátu hodnoty zajištěného majetku je třeba jednat rychle a kromě toho, jde o rozhodnutí, které jako takové nepředstavuje zásah do práv osoby, již byl majetek zajištěn (takovým zásahem je rozhodnutí o zajištění), ale jde o rozhodnutí v její prospěch, neboť umožňuje uchovat hodnotu zajištěného majetku a zabránit jeho znehodnocení.

K části druhé – změna trestního řádu

K bodu 1 (§ 47 odst. 1 věta první)

Podle stávající právní úpravy lze majetkové nároky poškozeného v trestním řízení zajistit až ve fázi po zahájení trestního stíhání (tj. na majetku osoby, které již bylo sděleno obvinění z trestného činu) a pouze v případě, že je dána důvodná obava, že uspokojení takových nároků bude mařeno nebo ztěžováno. Požadavek na prokázání „důvodné obavy“ limituje možnosti zajištění majetku pro tyto účely, neboť není vždy snadné takovou důvodnou obavu doložit, byť je zřejmé, že poškozenému majetkový nárok vznikl. V praxi je navíc mnohdy k naplnění takové důvodné obavy požadováno, aby se obviněný již dopustil úkonů směřujících k zmaření zajištění, což opět snižuje úspěšnost vymožení nároků poškozeného. Poškozený je tak, pokud jde o jeho majetkové nároky, do určité míry znevýhodněn, i když by zajištění uspokojení nároků poškozeného a jeho satisfakce měly být jedním z významných cílů trestního řízení.

Navrhuje se proto upravit podmínky zajištění nároku poškozeného tak, že k zajištění nároků poškozeného již nadále nebude vyžadováno prokázání důvodné obavy, že uspokojení tohoto nároku bude mařeno nebo ztěžováno, ale postačí skutečnost, že trestným činem byla poškozenému způsobena škoda nebo nemajetková újma nebo se pachatel na jeho úkor bezdůvodně obohatil. Taková úprava přispěje k zlepšení postavení poškozeného v trestním řízení.

K bodu 2 (§ 47 odst. 1 poslední věta)

Dosavadní ustanovení o tom, že zajistit lze v trestním řízení pouze nárok poškozeného v tomto řízení uplatnitelný (tj. pouze nárok poškozeného, který je subjektem adhezního řízení a jako takový má majetkový nárok proti obviněnému, o kterém dosud nebylo

rozhodnuto v jiném řízení), obsažené v odstavci 5 se přesouvá do odstavce 1 k podmínkám zajištění nároku poškozeného.

K bodu 3 (§ 47 odst. 4)

Navrhuje se zpřesnit a doplnit obsah usnesení o zajištění majetku v tom smyslu, že se obviněnému zakazuje činit právní i faktické úkony směřující k zmaření nebo ztížení účelu zajištění, přičemž kromě v zákoně příkladmo vyjmenovaných úkonů může příslušný orgán činný v trestním řízení výslovně omezit obviněnému i některá další práva, pokud by podle jeho názoru jejich výkon ohrozil účel zajištění. Výslovně se též stanoví, že právní jednání učiněné v rozporu se zákazem obsaženým v usnesení o zajištění je neplatné, přičemž neplatnosti takových úkonů se může dovolávat buď přímo příslušný orgán činný v trestním řízení, nebo - což je vhodnější - na základě pověření podle zákona č. 279/2003 Sb. příslušné územní pracoviště Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, jehož pracovníci mají s výkonem takové agendy zkušenosti.

K bodu 4 (§ 47 odst. 5 a 6)

Odstavec 5 se navrhuje zrušit s ohledem na jeho duplicitu k § 3 zákona č. 279/2003 Sb., jenž byl odpovídajícím způsobem doplněn.

Odstavec 6 se navrhuje zrušit s ohledem na novou úpravu neplatnosti právních jednání učiněných v rozporu se zákazy obsaženými v usnesení o zajištění v odstavci 4.

K bodu 5 (§ 47 nově označený odst. 5)

Za účelem odstranění případných výkladových nejasností, pokud jde o rozsah pojmu „výkon rozhodnutí“, a za účelem provázání úpravy s insolvenčním zákonem a občanským soudním řádem, se do příslušného ustanovení výslovně doplňuje, že také v rámci insolvenčního a exekučního řízení lze se zajištěným majetkem nakládat pouze s předchozím souhlasem soudu nebo státního zástupce (podle fáze trestního řízení). Uvedená právní úprava brání vyvedení majetku ze zajištění formou uplatnění fingovaných pohledávek ze strany třetích osob jednajících po domluvě s obviněným.

K bodu 6 (§ 48 odst. 3 a 4)

Obviněnému se přiznává právo žádat z důležitých důvodů o povolení provedení úkonu týkajícího se zajištěného majetku, např. v případě obviněné právnické osoby o provedení platby zaměstnancům. Samozřejmě je zapotřebí vyhodnotit, zda takový úkon není fingovaný a nemá jím dojít k vyvedení majetku ze zajištění.

Po vzoru právní úpravy zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti (§ 78 až 79f tr. ř.) se dále navrhuje přiznat obviněnému právo žádat o zrušení či omezení zajištění, přičemž jako pojistka proti podávání nedůvodných žádostí za účelem průtahu řízení se stanoví, že takovou žádost, pokud se v ní neuvádějí nové důvody, může obviněný podat až po uplynutí 30 dnů od právní moci rozhodnutí o předchozí žádosti.

K bodu 7 (§ 49)

Navržená změna zohledňuje novou možnost obviněného žádat o povolení provedení úkonu se zajištěným majetkem s tím, že stanoví, že proti takovému rozhodnutí je přípustná stížnost s odkladným účinkem.

K bodu 8 (§ 49a)

Podle stávající právní úpravy lze majetkové nároky poškozeného v trestním řízení zajistit až ve fázi po zahájení trestního stíhání (tj. na majetku osoby, které již bylo sděleno obvinění z trestného činu). Oproti tomu výnosy a nástroje z trestné činnosti, jakož i náhradní hodnotu za ně, lze pro účely trestního řízení zajistit již ve fázi před zahájením trestního stíhání (viz § 79a až 79f trestního řádu), a to přitom nejen osobě, proti níž se vede trestní řízení, ale i osobě třetí, tzv. zúčastněné osobě.

Přitom je zřejmé, že právě na začátku trestního řízení je největší šance dohledat a zajistit majetek osoby, proti níž se vede trestní řízení, neboť mnohdy tato osoba ještě nestihne zmařit zajištění, a s postupem času tato šance rapidně klesá. Poškozený je tak, pokud jde o jeho majetkové nároky, do určité míry znevýhodněn, i když by zajištění uspokojení nároků poškozeného a jeho satisfakce měly být jedním z významných cílů trestního řízení.

Navrhuje se proto rozšířit podmínky zajištění nároku poškozeného tak, aby bylo možné zajistit majetkoprávní nároky poškozeného i ve fázi před zahájením trestního stíhání na majetku osoby, proti níž se vede trestní řízení (podezřelého). Taková úprava přispěje k zlepšení postavení poškozeného v trestním řízení a bude tím odbourána i praxe, kdy je majetek zajištěný před zahájením trestního stíhání jako náhradní hodnota podle § 79f tr. ř. po zahájení trestního stíhání přezajišťován podle 47 tr. ř.

K bodům 9 a 10 (§ 78 odst. 4 až 8 a § 79 odst. 7)

Navržená úprava reaguje na skutečnost, že byt' jsou podle uvedených ustanovení zajišťovány zejména důkazy, se kterými je specificky nakládáno a nevztahují se na ně ustanovení zákona č. 279/2003 Sb., zároveň jsou podle nich zajišťovány i věci, ohledně nichž může být uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, nebo ochranné opatření zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty. U těchto typů věcí není dán věcný důvod, aby s nimi bylo v rámci výkonu zajištění nakládáno odlišně než s movitými věcmi zajištěnými pro účely uvedené v § 47 a 347 tr. ř., proto se navrhuje ze zákona č. 279/2003 Sb. převzít potřebná ustanovení týkající se výkonu zajištění movitých věcí, konkrétně:

- ustanovení týkající se věci, s níž jsou spojená určitá majetková práva (typicky listinný cenný papír), ve vztahu k tomu, kdo má poskytnout odpovídající plnění,
- informační povinnost vůči orgánu, který vede evidenci daného typu věci, jež byla zajištěna.

Za účelem provázání právních předpisů se výslovně stanoví, že na správu těchto věcí se užijí příslušná ustanovení zákona č. 279/2003 Sb.

K bodu 11 (§ 79a odst. 2 věta sedmá, § 79d odst. 6 věta druhá a § 79e odst. 5 věta druhá)

Za účelem odstranění případných výkladových nejasností, pokud jde o rozsah pojmu „výkon rozhodnutí“, a za účelem provázání úpravy s insolvenčním zákonem a občanským soudním řádem, se do příslušných ustanovení výslovně doplňuje, že také v rámci insolvenčního a exekučního řízení lze se zajištěným majetkem nakládat pouze s předchozím souhlasem předsedy senátu nebo státního zástupce (podle fáze trestního řízení). Uvedená právní úprava brání vyvedení majetku ze zajištění formou uplatnění

fingovaných pohledávek ze strany třetích osob jednajících po domluvě s osobou, jejíž majetek byl zajištěn.

K bodům 12 a 13 (§ 79d odst. 2)

Navrhuje se zpřesnit a doplnit obsah usnesení o zajištění nemovitosti v tom smyslu, že se dotčené osobě zakazuje činit právní i faktické úkony směřující k zmaření nebo ztížení účelu zajištění, přičemž kromě v zákoně příkladmo vyjmenovaných úkonů může příslušný orgán činný v trestním řízení výslovně omezit takové osobě i některá další práva, pokud by podle jeho názoru jejich výkon ohrozil účel zajištění. Výslovně se též stanoví, že právní jednání učiněné v rozporu se zákazem obsaženým v usnesení o zajištění je neplatné, přičemž neplatnosti takových úkonů se může dovolávat buď přímo příslušný orgán činný v trestním řízení, nebo - což je vhodnější - na základě pověření podle zákona č. 279/2003 Sb. příslušné územní pracoviště Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, jehož pracovníci mají s výkonem takové agendy zkušenosti.

K bodu 14 (§ 79d odst. 4)

Stejně jako v zákoně č. 279/2003 Sb. se navrhuje vypustit povinnost orgánů činných v trestním řízení doručit usnesení o zajištění nemovitosti finančnímu a obecnímu úřadu, v jejichž obvodu má osoba, již byla nemovitost zajištěna, trvalý nebo jiný pobyt, neboť není zřejmé, k čemu má taková informační povinnost sloužit. Zajištěním nemovitosti se jejímu vlastníkově omezují pouze některá práva, jejichž využití by vedlo k zmaření zajištění (zejména oprávnění ji zatížit nebo převést na jinou osobu), jeho povinnosti k nemovitosti mu však zůstávají zachovány, tj. zejména povinnost platit daň a poplatky s ní spojené. Zajištění nemovitosti v katastru nemovitostí přitom účelně brání převodu vlastnického práva k zajištěné nemovitosti nebo zřízení věcného břemene k ní, přičemž katastrální úřad může provést vklad vlastnického nebo jiného práva k zajištěné nemovitosti lze provést jen po předchozím souhlasu příslušného orgánu činného v trestním řízení.

K bodům 15 a 16 (§ 79e odst. 2)

Navrhuje se zpřesnit a doplnit obsah usnesení o zajištění jiné majetkové hodnoty v tom smyslu, že se dotčené osobě zakazuje činit právní i faktické úkony směřující k zmaření nebo ztížení účelu zajištění, přičemž kromě v zákoně příkladmo vyjmenovaných úkonů může příslušný orgán činný v trestním řízení výslovně omezit takové osobě i některá další práva, pokud by podle jeho názoru jejich výkon ohrozil účel zajištění. Výslovně se též stanoví, že právní jednání učiněné v rozporu se zákazem obsaženým v usnesení o zajištění je neplatné, přičemž neplatnosti takových úkonů se může dovolávat buď přímo příslušný orgán činný v trestním řízení, nebo - což je vhodnější - na základě pověření podle zákona č. 279/2003 Sb. příslušné územní pracoviště Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, jehož pracovníci mají s výkonem takové agendy zkušenosti.

K bodu 17 (§ 79e odst. 4)

Navrhuje se vypustit informační povinnost orgánů činných v trestním řízení o zajištění jiné majetkové hodnoty vůči územnímu pracovišti Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, v jehož obvodu má majitel jiné majetkové hodnoty trvalý nebo jiný pobyt, neboť není zřejmé, k čemu má taková informace sloužit. V případě, že Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových není pověřen správou zajištěné jiné

majetkové hodnoty, nemá k ní žádný vztah, ani oprávnění, jež by mohl vykonávat. Jinak se přebírá dosavadní právní úprava.

K bodu 18 (§ 79e odst. 5 věta první)

Jedná se o legislativně technickou úpravu.

K bodu 19 [§ 146a odst. 1 písm. h)]

S ohledem na skutečnost, že úprava mezinárodní justiční spolupráce dosud obsažená v hlavě XXV. trestního řádu byla vyčleněna do samostatného zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, je třeba úpravu nedopatřením dosud obsaženou v tomto ustanovení přesunout do citovaného zákona.

K bodu 20 [§ 146a odst. 1 nově označené písm. h)]

V návaznosti na novou úpravu obsaženou v § 48 odst. 3–4 tr. ř., která přiznává obviněnému právo žádat o povolení provedení úkonu týkajícího se zajištění majetku a žádat o zrušení či omezení zajištění pro účely uspokojení nároku poškozeného, se (obdobně jako v jiných případech rozhodování o žádosti o zrušení nebo omezení zajištění) upravuje příslušnost soudu k rozhodování o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce, kterým nepovolil provedení požadovaného úkonu nebo nevyhověl žádosti obviněného o zrušení nebo omezení zajištění.

K bodu 21 [§ 146a odst. 1 nově označené písm. i)]

V návaznosti na novou úpravu zajištění pro účely výkonu peněžitého trestu (§ 344a tr. ř.) a novou úpravu, která přiznává obviněnému právo žádat o povolení provedení úkonu týkajícího se zajištění majetku a žádat o zrušení nebo omezení zajištění pro účely výkonu peněžitého trestu a trestu propadnutí majetku (§ 344b tr. ř. a § 349 tr. ř.) se stejně jako v jiných obdobných případech upravuje příslušnost soudu k rozhodování o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce, kterým zajistil majetek obviněného pro účely výkonu peněžitého trestu, nepovolil provedení požadovaného úkonu, rozhodl o omezení zajištění nebo nevyhověl žádosti o zrušení nebo omezení takového zajištění.

K bodům 22 a 23 (§ 343 odst. 2 a § 344 odst. 3)

Novou úpravu umožňující zajistit majetek obviněného již v průběhu trestního řízení pro účely výkonu peněžitého trestu je zapotřebí promítnout také do fáze výkonu peněžitého trestu, resp. jeho vymáhání.

K bodu 24 (§ 344a a § 344b)

K § 344a

Dosavadní právní úprava neumožňuje zajistit majetek obviněného pro účely zajištění výkonu peněžitého trestu, i když je zřejmé, že v konečné fázi trestního řízení, kdy je peněžitý trest vymáhán, je poměrně malá šance, že dojde k jeho úspěšnému vymození, neboť obviněný měl dostatek času na to, aby svůj majetek převedl na jiné osoby nebo jej schoval, spotřeboval či jinak zmařil úspěšné vymození tohoto trestu. O tom ostatně svědčí nízká vymahatelnost uložených peněžitých trestů.

Navržená právní úprava umožňuje zajistit majetek obviněného již v průběhu trestního řízení pro účely výkonu peněžitého trestu, což by mělo zlepšit vymahatelnost tohoto trestu a zefektivnit jeho výkon. Je třeba uvést, že podle stávající právní úpravy je možné zajistit majetek pro účely trestu propadnutí majetku i pro účely trestu propadnutí věci

nebo jiné majetkové hodnoty, takže peněžitý trest je jediným majetkovým trestem, pro jehož účely takové zajištění možné není.

Při stanovení rozsahu zajištění je třeba vycházet zejména z povahy a závažnosti trestného činu, okolností jeho spáchání a poměrů obviněného.

K § 344b

Po vzoru zajištění majetku z jiných důvodů se upravuje rozhodování o zrušení a omezení zajištění pro účely výkonu peněžitého trestu.

Obviněnému se přiznává právo žádat z důležitých důvodů o povolení provedení úkonu týkajícího se zajištěného majetku, např. v případě obviněné právnické osoby o provedení platby zaměstnancům. Samozřejmě je zapotřebí vyhodnotit, zda takový úkon není fingovaný a nemá jím dojít k vyvedení majetku ze zajištění.

Obviněnému se dále přiznává právo žádat o zrušení či omezení zajištění, přičemž jako pojistka proti podávání nedůvodných žádostí za účelem průtahu řízení se stanoví, že takovou žádost, pokud se v ní neuvádějí nové důvody, může obviněný podat až po uplynutí 30 dnů od právní moci rozhodnutí o předchozí žádosti.

K bodu 25 (§ 347 věta první)

Stejně jako u zajištění majetku pro účely uspokojení nároku poškozeného podle § 47 tr.ř. se navrhuje vypustit omezující podmínku zajištění výkonu trestu propadnutí majetku spočívající v nutnosti prokázat obavu, že výkon trestu bude zmařen nebo ztížen. Požadavek na prokázání takové obavy limituje možnosti zajištění majetku pro tento účel, neboť není vždy snadné takovou obavu doložit, byť lze s ohledem na povahu a závažnost trestného činu, okolnosti jeho spáchání a poměry obviněného očekávat uložení trestu propadnutí majetku. V praxi je navíc mnohdy k naplnění takové obavy požadováno, aby se obviněný již dopustil úkonů směřujících k zmaření zajištění, což opět snižuje úspěšnost výkonu tohoto trestu.

K bodu 26 (§ 347 věta první a druhá)

Byť § 66 trestního zákoníku umožňuje vedle trestu propadnutí celého majetku uložit i propadnutí jen jeho vymezené části, právní úprava zajištění majetku pro účely výkonu tohoto trestu tomu neodpovídá, neboť § 347 trestního řádu umožňuje zajistit pouze celý majetek obviněného a nikoli jen jeho určitou část. Mnohdy je tak zbytečně po dlouhou dobu zajištěn celý majetek obviněného, byť by stačilo zajištění jen určité části majetku, kromě toho do zajištění spadají i věci bezcenné či malé hodnoty nebo věci, jejichž správa je nákladná a obtížná, a zbytečně tak dochází k nárůstu nákladů státu, neboť orgány činné v trestním řízení jsou podle stávající právní úpravy v podstatě povinny zajistit všechn majetek obviněného, o kterém se dozvědí. Taková právní úprava pak vede v některých případech k zbytečnému nadměrnému omezení práv obviněného a naopak v některých případech k zbytečným vysokým nákladům státu na správu zajištěného majetku (a to i např. na likvidaci bezcenných věcí).

Cílem navržené změny je tak umožnit, aby mohla být obviněnému zajištěna pouze určitá část jeho majetku pro účely výkonu trestu propadnutí majetku, nikoli pouze celý majetek jako je tomu podle stávající právní úpravy. Tím budou jednak šetřena práva obviněného a jednak dojde k určité úspoře nákladů spojených se správou určitého typu majetku (jakož i nákladů na likvidaci propadlých bezcenných věcí).

K bodu 27 (§ 348 odst. 1)

Díky předmětného ustanovení se upravuje v návaznosti na novou možnost zajistit pouze určenou část majetku, terminologicky se též přizpůsobuje novému občanskému zákoníku. Dále se vypouští ustanovení o věcech, na které se zajištění nevztahuje, z důvodu jeho duplicity s § 3 zákona č. 279/2003 Sb., jenž byl odpovídajícím způsobem aktualizován.

K bodu 28 (§ 348 odst. 2)

Aktualizuje se odkaz na § 47 tr. ř. s ohledem na změny v něm provedené.

K bodu 29 (§ 349)

Zrušení a omezení zajištění z úřední povinnosti i na žádost se sjednocuje s úpravou této problematiky u jiných typů zajištění. Obviněnému se přiznává právo žádat o zrušení či omezení zajištění, přičemž jako pojistka proti podávání nedůvodných žádostí za účelem průtahu řízení se stanoví, že takovou žádost, pokud se v ní neuvádějí nové důvody, může obviněný podat až po uplynutí 30 dnů od právní moci rozhodnutí o předchozí žádosti.

Obviněnému se dále přiznává právo žádat z důležitých důvodů o povolení provedení úkonu týkajícího se zajištěného majetku, např. v případě obviněné právnické osoby o provedení platby zaměstnancům. Samozřejmě je zapotřebí vyhodnotit, zda takový úkon není fingovaný a nemá jím dojít k vyvedení majetku ze zajištění.

K části třetí – změna trestního zákoníku

K bodům 1 a 2 (§ 70 odst. 1 a 2)

Ve vztahu k výnosům z trestné činnosti nabytým pachatelem se navrhuje tento trest koncipovat jako obligatorní, což by mělo vést k důslednému odčerpání výnosů z trestné činnosti ve všech případech, kdy jsou takové výnosy zjištěny a zajištěny a nejsou vráceny jejich vlastníkov. Navržená úprava koresponduje i s řadou zahraničních právních úprav, které mají odčerpání výnosů pachatel trestného činu koncipováno jako obligatorní. Koncepční východiska navržené úpravy jsou podrobně popsána v obecné části důvodové zprávy, na kterou lze odkázat.

Povinné ukládání trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty není novinkou, neboť s takovou koncepcí se počítá již ve stávajícím § 70 odst. 3 tr. zák. ve vztahu k věcem, které pachatel drží v rozporu s právními předpisy (např. nelegální zbraně).

K bodu 3 (§ 70 odst. 4)

Z důvodu změny systematiky ustanovení § 70 tr. zák. se dosavadní odstavec 4 přesouvá do odstavce 2 písm. c). Uvedené písmeno se týká pouze nástrojů trestné činnosti, neboť nově podle odstavce 2 písm. a) a b) obligatorně propadají všechny výnosy z trestné činnosti nabyté pachatelem bez ohledu na to, zda jsou drženy v rozporu s právními předpisy či nikoli.

K bodům 4 a 5 (§ 71 odst. 2 a § 101 odst. 1)

Jde o úpravu odkazu v návaznosti na změnu systematiky § 70 tr. zák.

K části čtvrté - změna zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

K bodům 1 až 3 a 5 (§ 33 dosavadní odst. 2 a nově označené odst. 2, 5 a 6)

Vzhledem k zavedení nového zajišťovacího institutu do trestního řádu, který umožňuje zajistit majetek obviněného pro účely výkonu peněžitého trestu, již není důvod, aby zákon o trestní odpovědnosti právnických osob upravoval obdobný institut omezující nakládání s majetkem právnické osoby pro účely zajištění výkonu peněžitého trestu, neboť tento zákon obsahuje pouze odchylky od procesní úpravy obsažené v trestním řádu, která se jinak subsidiárně užije i na právnické osoby. Proto se navrhuje tento zajišťovací institut ze zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim vypustit pro nadbytečnost.

K bodu 4 (§ 33 odst. 5)

Délku lhůty, po jejímž uplynutí může právnická osoba opětovně žádat o zrušení nebo omezení zajišťovacích opatření, se navrhuje přizpůsobit délkám lhůt stanoveným pro stejné účely u zajišťovacích institutů obsažených v trestním řádu, tj. prodloužit ji na 30 dnů.

K části páté – změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

V návaznosti na vypuštění úpravy obsažené v § 146a odst. 1 písm. h) tr. ř., která stanovila příslušnost soudu k rozhodování o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce, který vydal příkaz k zajištění majetku v jiném členském státě EU, rozhodl o uznání příkazu k zajištění majetku nacházejícího se na území České republiky, anebo rozhodl o omezení takového zajištění, je zapotřebí tuto úpravu včlenit do zákona o mezinárodní justiční spolupráci, kam věcně náleží.

S ohledem na § 227 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (ZMJS) je příslušnost k rozhodování o stížnosti proti příkazům k zajištění vydaným státními zástupci a proti rozhodnutí o omezení zajištění určena podle § 146a odst. 1 písm. c) až g) tr. řádu, proto je třeba v ZMJS speciálně upravit pouze příslušnost soudu k rozhodování o stížnosti proti rozhodnutí o uznání příkazu k zajištění vydaného jiným členským státem EU (§ 233 odst. 7 ZMJS).

K části šesté - změna katastrálního zákona

Do katastrálního zákona se navrhuje výslovně doplnit, že katastrální úřad zapíše a vymaže poznámku také na základě rozhodnutí policejního orgánu a státního zástupce, neboť zejména ti v trestním řízení rozhodují o zajištění nemovitosti, přičemž je nelze podřadit mezi osoby či orgány uvedené v § 22 a 27 katastrálního zákona, a jen velmi obtížně by je bylo možno podřadit pod „osoby, v jejichž prospěch má být poznámka zapsána či v jejichž zájmu má být vymazána“.

K části sedmé – účinnost

Datum nabytí účinnosti je stanoveno s ohledem na potřebu, aby navržená úprava byla aplikovatelná co nejdříve, nicméně se zachováním minimální legisvakační doby.

